

Fredrik Larsson

Boplats och kulturlager från brons- och järnålder, Snöstorps IP

Halland, Halmstads kommun, Snöstorps socken, Snöstorp 19:79, 19:80, 19:82.
RAÄ Snöstorp 116.

FÖRUNDERÖKNINGEN UTFÖRD 2014

KULTURMILJÖ
HALLAND

Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland.

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2015.

Arkeologisk förundersökning 2014.

Omslagsbild: Mynningsskärvan från mellersta FRJÅ fnr 30. (Foto: Anders Andersson fotonr: 2015-13-27).

Layout: A. Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

1. Sammanfattning	5
2. Bakgrund	5
3. Tidigare insatser	6
4. Syfte och metod	6
5. Topografi och fornlämningsmiljö	7
6. Undersökningsplanens måluppfyllelse	8
7. Resultat	9
7.1. Schaktbeskrivning	9
Schakt 1, os 200	9
Schakt 2, os 204	10
Schakt 3, os 220	12
Schakt 4, os 555	13
Schakt 5, os 1102	15
Schakt 6, os 1208	15
Schakt 7, os 1235	15
Schakt 8, os 1583	16
Schakt 9, os 1587	16
Schakt 10, os 1598	17
Schakt 11, os 1602	18
Schakt 12, os 1610 grusplan/omklädningsrum	19
Schakt 13, os 1614	19
Schakt 14, os 1618	19
Schakt 15, os 1626	20
Schakt 16, os 1633	20
7.2 Övergripande lagerbild och lagerrelationer inom förundersökningsområdet ..	20
7.3 Anläggningar och kulturlager	20
7.4 Fynd	22
7.5 ¹⁴ C-dateringar	23
8. Tolkningsförslag	23
9. Platsens kunskapspotential	23
10. Åtgärdsförslag	25
Tekniska och administrativa uppgifter	26
Referenser	26
 Bilagor	 29
Bilaga 1 Anläggningar	
Bilaga 2 Fyndlista	
Bilaga 3 ¹⁴ C-dateringar	
Bilaga 4 Makrofossilanalys	
Bilaga 5 Ritningsförteckning och ritning	
Bilaga 6 Lagerföljder	

Fig 1. Karta över aktuellt förundersökningsområde med närliggande fornlämningar namngivna. Skala 1:10 000.

1. SAMMANFATTNING

Under hösten år 2014 genomförde Kulturmiljö Halland en arkeologisk förundersökning på Snöstorps IP. Utredningen hade tidigare visat på att det fanns boplatsslämningar inom området men att de var övertäckta av omfattande fyllnadsmassor. Under den arkeologiska förundersökningen framkom boplatsslämningar från yngre bronsålder - äldre järnålder, men också omfattande kulturlager från samma perioder över en förhållandevis stor del av det aktuella förundersökningsområdet. Det fanns även anläggningar nedgrävda i kulturlagren i flera olika nivåer, vilket gör att lagerbilden är ovanligt komplex för en förhistorisk plats. Över området fanns också flera olika äldre matjordsnivåer och även sentida påförda massor, vilket har gjort att de arkeologiska lämningarna är mycket välbevarade. I den sydöstra delen av förundersökningsområdet, på en mindre höjdrygg, påträffades även ett möjligt mat-/brännoffer i form av en mindre grop fylld med ben från häst eller ko. Boplatsslämningarna med tillhörande kulturlager har potential att ge en ovanligt bra inblick i de aktiviteter som ägt rum på platsen. Kulturmiljö Halland förordar således att en eventuell exploatering föregås av en slutundersökning med en mycket hög ambitionsnivå.

2. BAKGRUND

Med anledning av att Halmstads kommun Samhällsbyggnadskontoret arbetar med en detaljplanläggning av området för Snöstorps IP inom fastigheterna Snöstorp 19:79, 19:80 och 19:82 genomförde personal vid Kulturmiljö Halland en arkeologisk förundersökning mellan den 27-31 oktober 2014. Tanken i planeringen har varit en framtida byggnation av villor samt grönområden på platsen. Förundersökningsområdet omfattade 10 500 m².

Fig 2. Del av förundersökningsområdet innan påbörjad schaktning. Foto mot nordväst.
Foto: Leif Häggström, (Fotonr: 2015-13-1).

3. TIDIGARE INSATSER

Den arkeologiska förundersökningen föregicks av en arkeologisk utredning vilken genomfördes av Kulturmiljö Halland i november 2013. Utredningsområdet var 34 000 m² och cirka 300 löpmeter med schakt grävdes. Utredningen resulterade i boplatslämningar av förhistorisk karaktär i form av stolphål, härdar och en grop inom områdets västra parti. Här påträffades även fynd av flinta, brända ben och keramik. I flera partier av sökschakten noterades även en äldre matjordshorison, bevarad under påförda massor. Baserat på utredningsresultatet förordades förundersökning inom 10 500 m² och det poängterades speciellt att den äldre matjordshorisontens potential som kunskapsbärare vid detta sammanhang borde utredas närmare (Nordvall 2013a).

4. SYFTE OCH METOD

Syftet med förundersökningen var att utifrån rådande kunskap fastställa och beskriva fornlämningens karaktär, tidsställning, omfattning, sammansättning, komplexitet och bevarandestatus med hjälp av ett vetenskapligt arbetssätt. Då den arkeologiska utredningen hade konstaterat att det fanns flera äldre matjordshorisonter eller kulturlager var det viktigt att inom förundersökningen konstatera omfattningen av dessa lager och vilket tidsdjup de representerade. Utredningen hade också pekat på att stora utfyllnadslager fanns på platsen, vilket gjorde att det fanns potential för att fornlämningen var välbevarad.

De tidigare okända, kraftiga fyllnadslagren medförde att schaktningsarbetet vid utredningen blev avsevärt mer tidskrävande än beräknat. Därav kom förundersökningen att inriktas på att komplettera utredningsschakten, dels för att avgränsa fornlämningsområdet ytterligare och dels för att kartlägga tidsdjupet på boplatslämningarna och då framförallt kulturlagren samt de äldre markhorisonterna. Detta gjorde att endast en mindre andel anläggningar grävdes. En hjulgående grävmaskin användes för schaktningsarbetena. Schakt där syftet var att avgränsa fornlämningsområdet grävdes med enkel skopbredd. Schakt med dubbel skopbredd drogs för att bättre fånga potentialen på eventuella huslämningar inom det huvudsakliga boplatssområdet. Enstaka halvmetersrutor grävdes i den äldre markhorisonten inom olika schakt i syfte att avgöra kulturlagrets komplexitet och för att utröna hur fyndförande nivåerna var. Flera av schakten grävdes helt eller delvis ner till alven i syfte att kunna belägga eventuella anläggningar nedgrävda i alven. För att kunna förstå lagerföljden granskades lagren främst i sektionerna i schaktkanterna och beskrivs således utifrån vad som där iaktogs, i kombination med det som observerades under schaktningen och i rutgrävningen.

En selektiv metalldetektering genomfördes med främst en inriktning på de kulturlager som framkom. Metalldetekteringen gav enstaka resultat men relativt lite metallfynd påträffades.

5. TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Förundersökningsområdet utgörs idag av en fotbollsplan och idrottsplats. Lyfts blicken över landskapet utgörs detta av ett förhållandevis böljande och sandigt landskap. Vid studie av kartöverlägg från år 1796 och 1806 visar det sig att området utgjort inägomark till Snöstorps by. Norr om förundersökningsområdet fanns bland annat ängar med buskar samt ljungmark. I väster fanns mossmark och allmänningsområden i öster. I söder fanns ängs- och åkermark. Snöstorp som by har medeltida anor. Snöstorps socken är känd i skriftligt källmaterial sedan år 1349 och den nuvarande kyrkan har haft en medeltida föregångare (Sahlgren 1948). I det omedelbara närområdet förekommer ett större antal gravar men också boplatsslämningar. Gravarna i närområdet utgörs bland annat av gravhögarna Store Kulle (RAÄ 1), Klyftehög (RAÄ 5), RAÄ 95 och RAÄ 3, samt RAÄ 2 som består av fem resta stenar. Det finns fler gravfält med resta stenar i närområdet bland annat RAÄ 6. RAÄ 6 som består av sju resta stenar har ursprungligen varit större. Detta konstaterades under en arkeologisk undersökning där det framkom två stycken stenskoningar, vilket är en indikation på att det stått fler stenar på platsen (Carlie 1995).

Vad gäller boplatser så är den närmast belägna RAÄ 97, vilken ligger endast 100 meter norr om det aktuella förundersökningsområdet. Under en arkeologisk förundersökning påträffades förhistoriska anläggningar och keramik från yngre bronsålder – äldre järnålder. Det framkom även slagen flinta av neolitisk karaktär (Westergaard 1991). Cirka 400 meter väster om aktuellt förundersökningsområde finns det stora och omfattande fornlämningsområdet RAÄ 96. Inom RAÄ 96 har ett flertal olika arkeologiska utredningar och förundersökningar gjorts sedan slutet av 1980-talet (Westergaard 1989, 1990, Bjuggner & Fors 1998, Nordvall 2013b) och år 1991 slutundersöktes ett större parti i samband med en vägomläggning rakt genom boplatssområdet (Westergaard 1995, Carlie 1999). Inom fornlämningen har även en översandad brandgrav från yngre bronsålder – förromersk järnålder påträffats (RAÄ 111) (Wranning 2005). Inom RAÄ 96:2 undersöktes i mitten av 1990-talet boplatsslämningar och fyndmaterial från ett stort tidsspann som täckte mesolitikum till förromersk järnålder (Wranning 1997).

Inom aktuellt förundersökningsområde är topografin helt plan, med undantag av en naturlig förhöjning i södra delen av området som angränsar till de befintliga villorna. Den ursprungliga marktopografin har dock varit annorlunda. I den norra och nordvästra delen har det sannolikt funnits en större svacka, alternativt har marken här kraftigt sluttat nedåt. I södra utkanten av själva boplatssområdet fanns en mycket svag höjdrygg, där den lilla gropan A239 med det eventuella offret var belägen. Där det fanns som störst koncentration av anläggningar – centralt inom boplatssområdet – fanns en öst-västligt orienterad höjdrygg. Höjdryggen sjönk kraftigare mot norr, den södra sidan var något mer flack. Detta tyder på

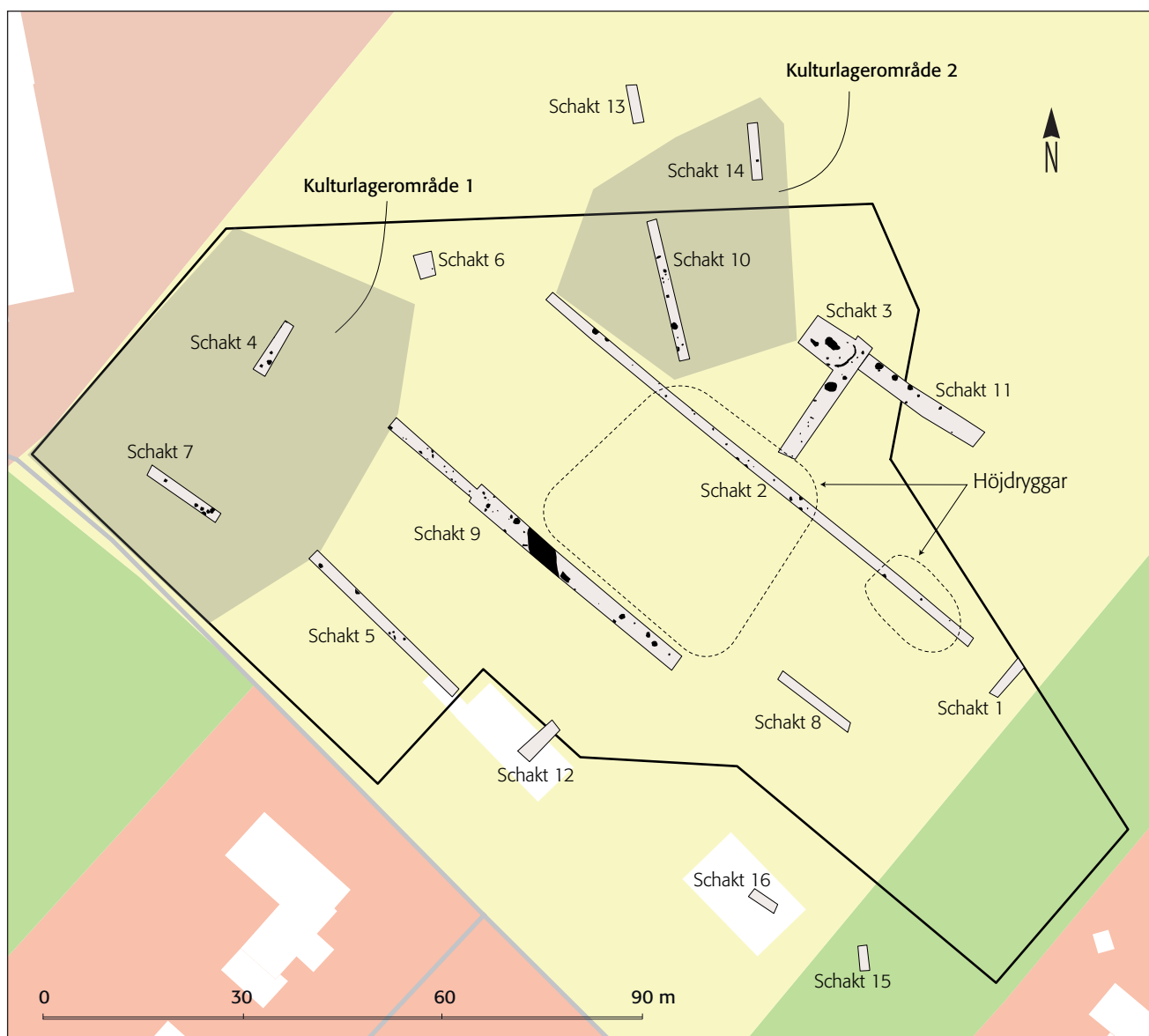

Fig 3. Aktuellt förundersökningsområde med de undersökta schakten. Skala 1:1000.

att de centrala delarna av boplatsen låg på en något förhöjd platåliknande yta och att partiet i söder där A239 påträffades utgjorde ett speciellt område. De mäktiga kulturlager som frilades inom förundersökningsområdets nordvästra och norra delar kan till viss del förklaras med en sluttande marktopografi (se fig 3).

6. UNDERSÖKNINGSPLANENS MÅLUPPFYLLELSE

Då det fanns mycket kraftiga fyllnadslager på platsen gjorde detta att schaktningen fick ske i ganska hög hastighet, men trots detta tog schaktningen mycket tid i anspråk för att nå ner till de arkeologiska lämningarna. Det stora schaktningsdjupet krävde också förhållandevis kraftiga släntningar, speciellt då mycket

av de påförda massorna bestod av ren sand. Detta gjorde att något mindre yta än önskvärt hann schaktas och att schakten inom boplatssområdet delvis fick dras som sökschakt med enkel skopbredd. Trots detta får resultatet från den arkeologiska förundersökningen sägas vara över all förväntan, såväl fyndmässigt och anläggningsmässigt samt sett till kulturlagrens karaktär och omfattning. Relativt tidigt framkom kulturlagren i schakt 4 och det kunde då också konstateras att det fanns bevarade anläggningar på flera olika nivåer i lagren. Det visade sig även att det fanns flera olika typer av kulturlager och äldre matjordsnivåer. Dessa kom till stora delar att grävas igenom i syfte att klargöra eventuell förekomst av underliggande konstruktioner, samt för att få en tydligare, övergripande bild av sektionernas lagerföljd.

7. RESULTAT

De arkeologiska resultaten innehar en hög kunskapspotential för perioden yngre bronsålder-äldre järnålder. Nedan följer en teknisk genomgång av schakten och de arkeologiska lämningar som framkom. Lagerbeskrivningen använder sig ibland av sektion 1, 2, 3 etcetera, vilket anger plats för där lagerföljd (från matjord till alv) granskades (se även respektive schaktfigur). Vad gäller beskrivningen av arkeologiska och geologiska lager anges de med det yngsta först. Huvudfärgen anges sist, vilket innebär att exempelvis ”brungul” huvudsakligen innebär gul men med en viss brunaktig ton. Då det har varit något problematiskt att avgöra vad alla olika jordlager representerar är dessa uppdelade enligt en viss terminologi. De lager som säkert gått att fastställa att de utgör kulturlager på grund av påträffade fynd eller anläggningar anges som kulturlager i schaktbeskrivningen. Lager som tidigare har utgjort matjord men som idag överlagras av ytterligare matjord eller påförda massor beskrivs som äldre matjord. Det generellt hållna begreppet ”lager” anges i de fall där det inte har varit möjligt att konstatera om lagret representerar påförda massor, äldre matjordsnivåer eller ett kulturlager. Efter schaktgenomgången följer en något mer övergripande blick över hela området sett till de arkeologiska lämningarna som framkom.

7.1. Schaktbeskrivning

För bättre överblick av schaktens respektive utbredning och placering inom förundersökningsområdet hänvisas läsaren till figur 3.

Schakt 1, OS 200

Schakt 1 var beläget inom sydöstra delen av förundersökningsområdet och var cirka 6,5 löpmeter långt. Den totala arean var cirka 10 m². Schaktet sträckte sig i SV-NO riktning och anlades precis öster om en asfalterad gångväg. Överst kom

0,20 meter tjock sandig matjord som var uppblandad med småsten. Under detta kom alven som bestod av en vit sand. Inga arkeologiska lämningar påträffades inom detta schakt. Schaktet drogs med enkel skopbredd.

Schakt 2, OS 204

Schakt 2 drogs i NV-SO riktning, med enkel skopbredd i nästan hela förundersökningsområdets längd. Schaktet var cirka 82 löpmeter långt och hade en area på 126 m². Schaktet syftade dels till att fånga de centrala delarna av den boplatz som påträffats under utredningen, dels till att klargöra det topografiska läget inom boplatzområdet.

Inom schaktet varierade den ursprungliga marktopografin med förhållandevis stor skillnad. Lagerföljden och de påförda massorna var också varierande inom schaktet. Längst i söder (sektion 1) fanns ett 0,28 meter tjockt matjordslager. Under detta följde ett 0,16 meter tjockt grått, mycket kompakt och ”krispigt”, förhållandevis finkornigt sandlager med fynd av rödgods (fnr 27). Sannolikt utgör detta lager en äldre matjordsnivå från historisk tid där eventuellt tillkomsten har skapats genom påförande av mer matjord. Under detta framkom alven, bestående av gul finkornig sand med visst inslag av flygsand.

I sydöstra delen av schaktet fanns en svag topografisk höjdrygg i alven. Anläggningarna AG 239, AH 255 och AS 228 var belägna på höjdryggen som upphörde precis nordväst om AH 255. Efter detta följde en mindre svacka (sektion 2) cirka 20 meter från sydöstra schaktkanten, där matjorden var 0,4 meter tjock. Under detta följde 0,16 meter brun, något gulflammig siltig sand. Sedan följde 0,07 meter grå kompakt siltig homogen sand. Under den grå sanden följde 0,03 meter med extremt finkornig gul sand som möjligen var flygsand. Under detta följde 0,12 meter med mörkbrun siltig något fuktig sand. Efter detta följde alven som här bestod av gul kompakt siltig sand. Svackans största djup var 0,85 meter under dagens markyta.

Nordväst om den mindre svackan följde sedan en kraftigare höjdrygg på vilken de centrala delarna av boplatzen fanns. Höjdryggens exakta riktning pekade på en SV-NO orientering. Höjdryggen sträckte sig från AS 269 i sydöst till AS 458 i nordväst.

Lagerföljden kontrollerades på höjdryggens topp, vilket var centralt inom boplatzområdet ungefär vid AH 370 (sektion 3). Här fanns 0,30 meter tjock grå sandig matjord. Under detta följde en lins av 0,05 meter tjock ljusgrå sand. Under linsen framkom ett 0,12 meter tjockt lager bestående av ljusgrå kompakt siltig sand och träkol. Under detta kom alven som bestod av en gul förhållandevis finkornig sand.

Sektion 4 togs vid AS 396 och överst var 0,5 meter modern något gråaktig matjord. Under detta följde 0,10 meter grå homogen sand. Under den grå sanden

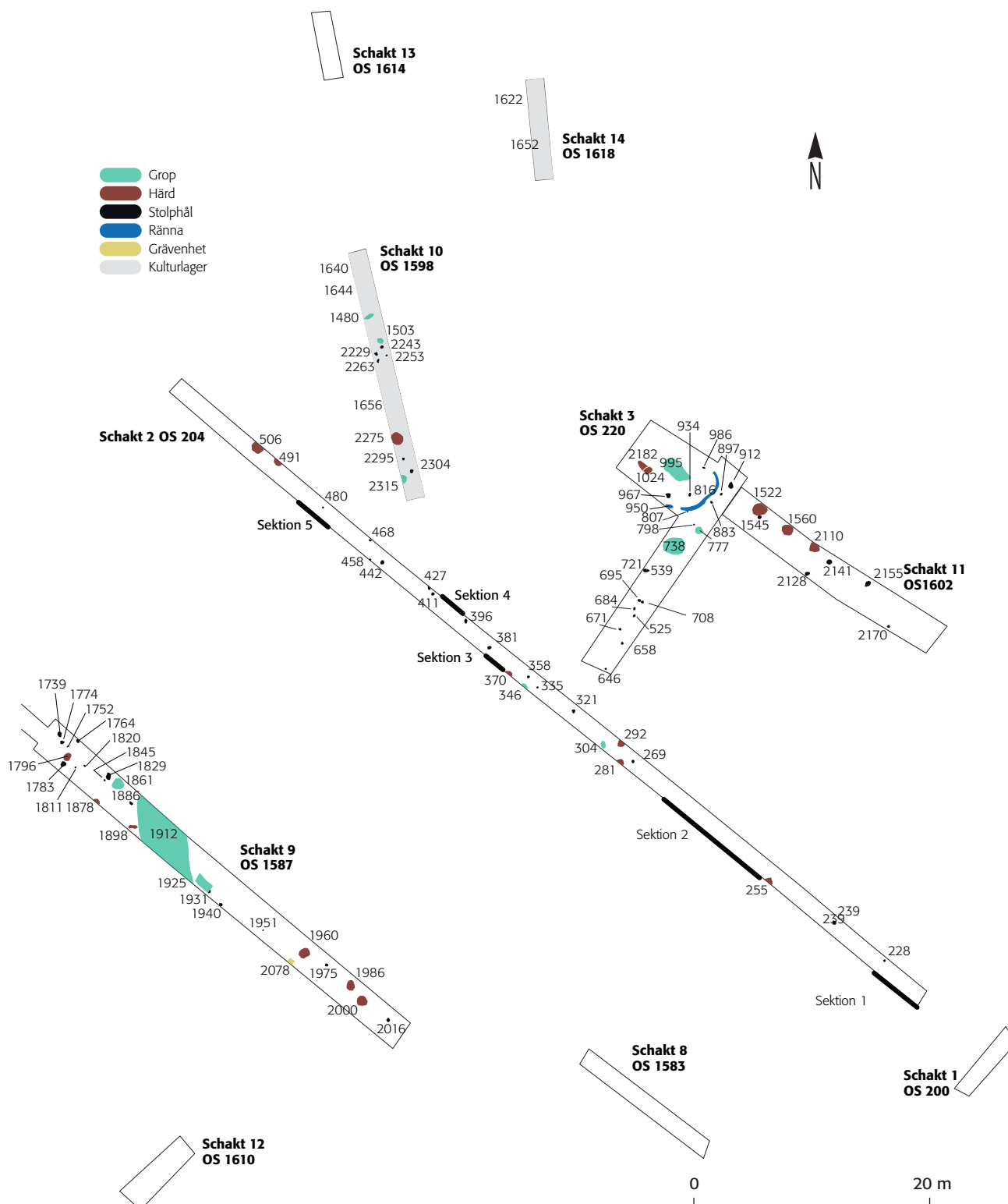

Fig 4. Plan över de östra schakten inom förundersökningsområdet. Skala 1:500.

kom 0,14 meter vit, något flammig sand. Precis innan alven fanns ett lager med 0,11 meter ljus brunvit, något flammig, siltig sand.

Precis nordväst om AS 458 började en topografisk svacka och här upphörde nästan de arkeologiska anläggningarna helt. Lagerföljden kontrollerades sedan vid AS 480 och matjorden var här 0,45 meter tjock. Under detta fanns 0,25 meter med beigefärgad sand och sedan 0,27 meter gråbrun, relativt kompakt siltig sand med enstaka fragment av träkol. Detta lager påminde en del om de kulturlager som finns inom bland annat schakt 4 i nordvästra delen av förundersökningsområdet, både till utseende och karaktär. Sedan följde alven bestående av gul sand. Längst i norr var det totala djupet 1,7 meter. De nedersta 0,3 meterna var snarlikt det gråbruna flammiga lagret i sektion 5 och som påminner om kulturlager ibland annat schakt 4. Inom schakt 2 frilades tretton stolphål, tre gropar och sex härdar.

Schakt 3, OS 220

Schakt 3 var beläget inom den östra delen av förundersökningsområdet och hade en total area på cirka 95 m². Schaktet var något L-format där schaktet i norra delen fick dubbel skopbredd i syfte att försöka frilägga eventuella husstrukturer inom boplatsoområdet. Schakt 3 anslöt i SO mot schakt 11:s NV sektion. Schakt 3 uppgick till cirka 31 löpmeter. Lagerföljden var förhållandevis enkel. Den moderna matjorden var 0,35 meter tjock och under detta följde ett 0,2-0,3 meter tjockt grått sandigt äldre matjordslager med inslag av träkol och tegel. Förutom de anläggningar som påträffades fanns även enstaka troliga årderspår eller plogspår på platsen, vilket indikerar jordbearbetning (A1046). Inom schaktet frilades sjutton stolphål, tre gropar, två härdar, två rännor och möjliga årderspår (se fig 4).

Fig 5. Del av schakt 3 mot öster med eventuell husränna. Foto: Fredrik Larsson, (Fotonr: 2015-13-17)

Schakt 4, OS 555

Schakt 4 placerades inom den NV delen av förundersökningsområdet. Syftet var att försöka avgränsa boplatssområdet inom denna del. Schaktets totala area uppgick till cirka 16 m². Totalt grävdes 9 löpmeter.

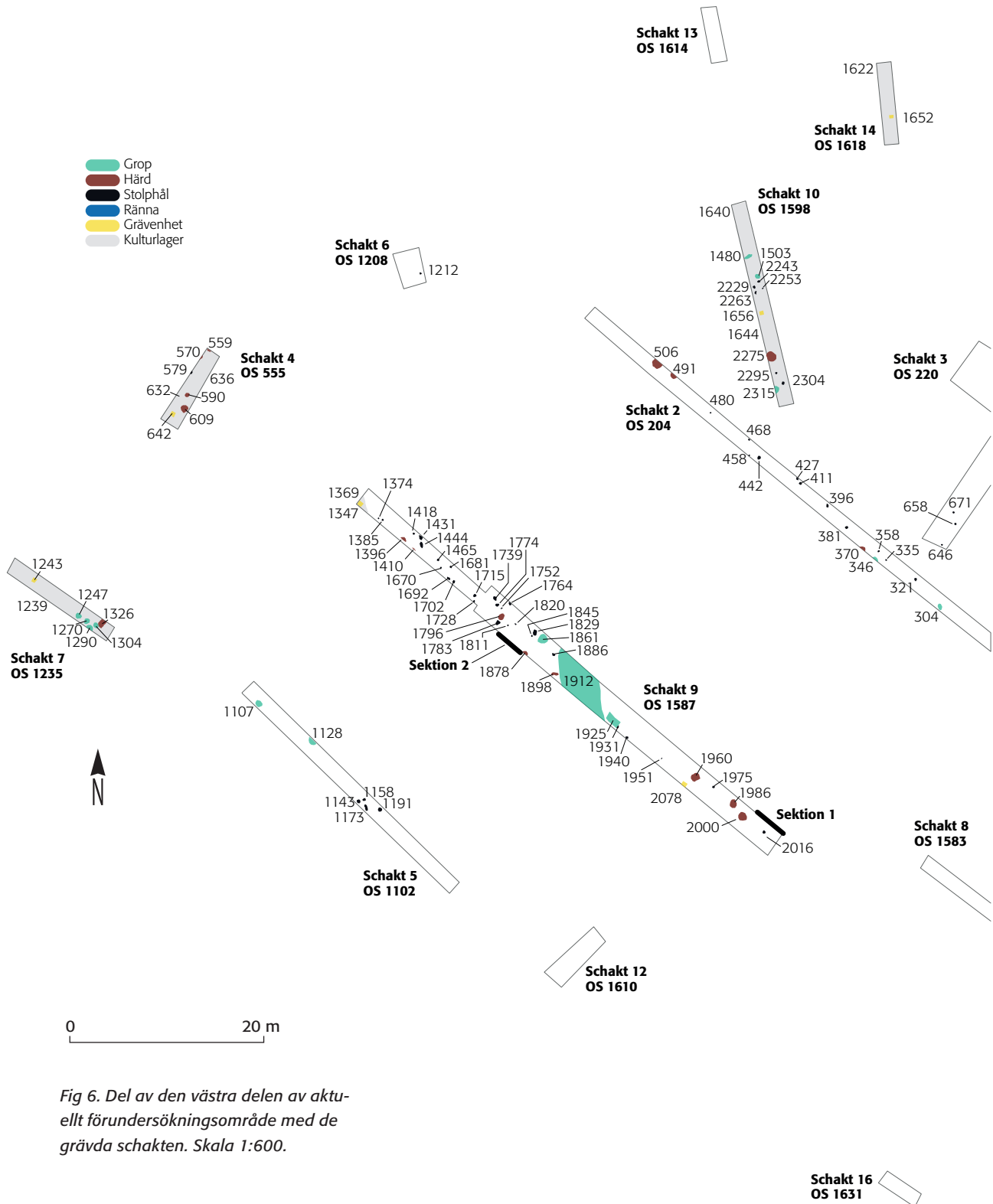

Fig 6. Del av den västra delen av aktuellt förundersökningsområde med de grävda schakten. Skala 1:600.

Fig 7. Lagerföljd i schakt 4. Foto mot söder. Foto: Fredrik Larsson, (Fotonr. 2015-13-26).

Ner till alven var det två meter djupt. Lämningarna i schaktet visade sig vara några av de bäst bevarade och mest intressanta inom förundersökningsområdet. Matjorden var förhållandevis tjock 0,6 meter. Under detta följde 1 meter med vit påförd sand. Under den påförda sanden fanns 0,33 meter med grå kompakt sand med innehåll av träkol, tegel och yngre rödgods. Under den äldre matjorden kom ett förhistoriskt kulturlager, AL 632, bestående av 0,15 meter mörkbrun, relativt

finkornig sand. Under detta följde ytterligare ett mäktigt, 0,45 meter tjockt, förhistoriskt kulturlager, AL 636, som var gråbrunt med gråaktiga fläckar i lagret. Alven bestod av gulbrun siltig sand. Inom schakt 4 framkom ett stolphål, fyra härdar och två omfattande kulturlager (AL 632 och AL 636 se fig 6 och fig 7 för lagerföljden). Tre stycken ¹⁴C-prover togs inom schakt 4 för att fånga tidsdjupet och komplexiteten på kulturlager och anläggningar inom aktuellt förundersökningsområde. AH 570 daterades till 350-295, 230-220, 210-105 (samtliga BC) med 95 % sannolikhet. AH 570 var nedgrävd i kulturlager AL 632. AH 590 som var nedgrävd i AL 636 daterades till 385-200 BC med 95 % sannolikhet. AL 636 blev ¹⁴C-daterat till 1260-1075, 1065-1055 samtliga BC, med 95 % sannolikhet (se även bilaga 4).

Schakt 5, OS 1102

Schakt 5 grävdes i västra delen av förundersökningsområdet och hade en area på 49 m². Totalt grävdes 30 löpmeter och schaktet var orienterat i NV-SO riktning. I sydöstra delen var matjorden 0,34 meter tjock. Under detta följde ett lager med gul sand som var påförd, med en tjocklek på 0,17 meter. Under den gula sanden framkom ett grått homogent, något humöst äldre matjordslager med en tjocklek på 0,23 meter. Under detta följde ett lager med svart mycket finkornig siltig sand med viss rotinfiltration, 0,14 meter tjockt. Alven bestod av brungul sand. I den norra delen av schaktet var lagerföljden snarlik. Matjorden var i denna del 0,40 meter tjock. Under detta följde 0,30 meter vit, finkornig, påförd sand. Under den vita sanden frilades ett mörkgrått, kompakt, finkornigt sandlager med inslag av tegel, med en tjocklek på 0,25 meter. Även här utgjordes alven av brungul sand. Inom schakt 5 frilades fyra stolphål och två gropar (se fig 5).

Schakt 6, OS 1208

Schaktet grävdes inom den norra delen av förundersökningsområdet och arean uppgick till 10 m². Schaktet hade en NNV-SSO orientering och totalt grävdes cirka 4 löpmeter. Matjorden var 0,15 meter tjock. Under detta kom ett mäktigt, 1,6 meter tjockt, påfört vitt sandlager. Sandlagret innehöll enstaka större tegelbrockor av modernt tegel. Alven bestod av ljusbrun finkornig sand. Endast en anläggning, stolphålet AS 1212, påträffades i schaktet (se fig 6).

Schakt 7, OS 1235

Schakt 7 var beläget inom den nordvästra delen av förundersökningsområdet. Schaktet hade en NV-SO orientering och totalt grävdes 13 löpmeter. Arean uppgick till 21 m². Matjorden var 0,56 meter tjock. Under detta kom ett troligen påfört lager bestående av grå humös sand med en tjocklek på 0,80 meter. Under detta framkom ett 0,25 meter grått finkornigt sandlager med visst inslag av tegel,

troligen ett äldre matjordslager. Under den äldre matjorden frilades ett 0,3 meter tjockt, brunfläckigt kompakt finkornigt sandlager, snarlikt AL 1644 i schakt 10. Alven bestod av gulbrun sand. I den södra delen var det totala djupet 1,4 meter från dagens markyta och ner till alven. I schaktet påträffades fyra gropar, en härd och ett kulturlager (AL1239) (se fig 6).

Schakt 8, OS 1583

Schakt 8 öppnades inom den sydöstra delen av förundersökningsområdet. Schaktet hade en yta på 20 m² och totalt grävdes en sträcka på 13 löpmeter. Schakt 8 hade en NV-SO orientering. Schaktet syftade till att begränsa boplatsoområdet inom den södra delen av aktuellt förundersökningsområde. Matjorden var 0,32 meter tjock. Under matjorden följde ett lager med gråbrun kompakt äldre matjord med en tjocklek på 0,17 meter. Under den äldre matjorden följde ett lager med 0,07 meter tjockt, kompakt, brunaktigt, något flammigt sandlager med inslag av träkol och tegel. Alven bestod av brungul sand. Inom schakt 8 fanns inga anläggningar (se fig 4).

Schakt 9, OS 1587

Schakt 9 grävdes i den västra delen av förundersökningsområdet och hade en NV-SO orientering. Totalt grävdes 56 löpmeter med en total area på 141 m². De första 16 löpmeterna räknat från NV delen grävdes med enkel skopbredd, resten av schaktet åt SO grävdes med dubbel skopbredd. I den sydöstra delen av schaktet (sektion 1), i höjd med stolphål AS 2016 var matjorden 0,55 meter tjock.

*Fig 8. Del av anläggningarna inom schakt 9. Foto mot väster.
Foto: Fredrik Larsson, (fotonr: 2015-13-10).*

Under detta följde ett lager med 0,18 meter mörk brungrå finkornig sand med viss rotinfiltration. Möjligen utgör detta lager en äldre matjordsnivå. Under detta frilades ett lager med mörkbrun finkornig något siltig sand med en tjocklek på 0,20 meter. Alven bestod av brungul finkornig, något siltig sand. I höjd med AH 1878 en bit innan den enkla skopbredden i den nordvästra delen av schaktet var matjorden 0,36 meter (sektion 2). Under matjorden följde ett sandlager bestående av gulbrun sand, med en tjocklek på 0,10 meter och med ett inslag av enstaka småstenar. Under den gulbruna sanden frilades ett lager med en mäktighet på 0,25 meter, bestående av grå finkornig kompakt sand med ett inslag av träkol. Möjligen utgjorde lagret en äldre matjordshorisont, men det är osäkert. Under den grå sanden frilades ett lager med kompakt, något gråbrun siltig sand med ett inslag av träkol. Alven bestod av en brungul finkornig, siltig sand.

Där schaktet övergick till en enkel skopbredd började den naturliga topografin att slutta neråt. Detta stärker tanken om att en större del av boplatsen är belägen på en SSV-NNO orienterad höjdrygg, vilken också iaktogs i schakt 2. Skillnaden mellan schakt 2 och schakt 9 var dock att inom schakt 9 fortsatte det finnas relativt många anläggningar även när marken började slutta neråt. I den NV delen av schaktet inom området för den enkla skopbredden hade matjorden en mäktighet på 0,5 meter. Under detta följde ett kraftigt lager bestående av vit finkornig sand med en tjocklek på 0,82 m som var påförd. Under detta följde en mörkgrå finkornig sand med inslag av träkol med en tjocklek på 0,21 meter. Sedan följde ett 0,08 meter tjockt lager med kompakt brun silt, med små strimmor bestående av vit- och gulaktig sand. Alven bestod av en brungul finkornig sand med ett mindre inslag av silt. Inom schakt 9 frilades tjugosju stolphål, tre gropar, åtta härdar och ett möjligt kulturlager (AL 1347) (se fig 4).

Schakt 10, OS 1598

Schakt 10 grävdes inom den nordöstra delen av förundersökningsområdet. Schaktet hade en NNV-SSO orientering och hade en area på 33 m². Totalt grävdes 22 löpmeter. I södra delen var matjorden relativt omfattande, med en mäktighet på 0,6 meter. Under detta följde ett vitt påfört sandlager med en mäktighet på 0,8 meter. Under den vita sanden följde ett kulturlager med en tjocklek på 0,11 meter bestående av mörk gråbrun kompakt sand (AL 1640). Under detta följde ett omfattande kulturlager (AL 1644) bestående av ljusbrun kompakt sand med en mäktighet på 0,20 meter med en viss infiltration av ovanliggande kulturlager. Alven bestod här av brungul sand. Den norra delen av schaktet var 1,7 meter djupt från markytan ner till alven. Matjorden var 0,3 meter tjock och sedan följde ett lager med gul sand med en tjocklek på 0,40 meter. Sedan följde ett mäktigt lager av grå sand med en tjocklek på 0,8 meter. Under den grå sanden frilades ett lager med ljusgråbrun sand med ett visst inslag av träkol. Möjligen kan det utgöra

ett äldre matjordslager. Sedan följde ett brunt sandlager med en tjocklek på 0,10 meter med ett inslag av gulaktiga fläckar. Även här utgjordes alven av brungul sand. Inom schakt 10 frilades sex stolphål, tre gropar, en härd och två kulturlager (AL 1640 och AL 1644) (se fig 4).

Schakt 11, OS 1602

Schakt 11 grävdes i östra delen av det aktuella förundersökningsområdet. Totalt grävdes 60 m² på en sträcka av 21 löpmeter med enkel skopbredd. Schakt 11 hängde samman i NV kanten med sydöstra delen av schakt 3. Schakt 11 syftade till att lokalisera och begränsa boplatssområdet i denna del av förundersökningsområdet. I den sydöstra delen av schakt 11 omfattade matjorden 0,3 meter. Under detta framkom ett äldre matjordslager bestående av 0,22 meter tjock, kompakt grå sand med ett visst inslag av tegel. Sedan följde ett lager med gråbrun kompakt sand med en tjocklek på 0,09 meter, även detta med ett inslag av tegel. Under de äldre matjordslagren fanns ett 0,18 meter tjockt flygsandslager bestående av vit sand. Sedan följde ett tunt (0,04 meter) lager, troligen en markhorisont, bestående av brun finkornig sand. Under detta framkom alven som bestod av brungul sand. I den nordvästra delen av schakt 11, där schaktet anslöt mot schakt 3, var matjorden 0,35 meter tjock. Där under frilades ett kompakt äldre matjordslager bestående av grå sand med en tjocklek på 0,30 meter. Inom schaktet framkom fem stolphål och tre härdar (se fig 4). Något anmärkningsvärt är de tre härdar som låg på rad i den östra delen av schaktet (se fig 9).

Fig. 9. Foto över östra delen av schakt 11 med de tre härdarna på rad AH 1522, AH 1560, AH 2110. Foto: Fredrik Larsson, (fotonr: 2015-13-20).

Schakt 12, OS 1610 Grusplan/omklädningsrum

Vid tiden för utredningen fanns det ännu ett par stående byggnader på platsen som använts för administration och som omklädningsrum. Byggnaderna var dock rivna när den arkeologiska förundersökningen genomfördes, vilket möjliggjorde att undersöka ytan där byggnaderna stått.

Schakt 12 grävdes i en grusplan där byggnaden med omklädningsrum tidigare hade stått, i den sydvästra delen av förundersökningsområdet. Schaktet hade en SV-NO orientering och totalt grävdes 7 löpmeter med enkel skopbredd. Arealen uppgick till 15 m². Överst i schaktet fanns ett vitaktigt 0,46 meter tjockt lager bestående av grus och sten, vilket motsvarade själva grusplanen. Under detta följde ett lager med 0,27 meter grå sand som tolkas som ett äldre matjordslager. Under det äldre matjordslaget frilades ett 0,15 meter tjockt, ljusgrått kompakt sandlager, troligtvis påfört. Under detta framkom ett 0,07 meter tjockt svartbrunt kompakt sandlager med en viss infiltration av ovanliggande lager. Alven bestod av ljusbrun sand. Inom schaktet fanns inga anläggningar (se fig 6).

Schakt 13, OS 1614

Schakt 13 grävdes i den norra delen av förundersökningsområdet och hade en total area på 9 m². Schaktet hade en NNV-SSO riktning och totalt grävdes 6 löpmeter. Schakt 13 syftade till att avgränsa de kulturlager och lämningar som påträffats inom schakt 10. Matjorden var 0,4 meter tjock. Under detta följde ett mäktigt, 0,75 meter tjockt lager bestående av påförd gulbrun flammig sand. Under den gulbruna sanden frilades ett 0,25 meter kompakt grått äldre matjordslager bestående av sand. Under detta följde 0,27 meter av gråbrun äldre matjord med innehåll av tegel. Alven bestod av gulbrun sand. Inom schaktet fanns inga anläggningar (se fig 6).

Schakt 14, OS 1618

Schakt 14 grävdes i den nordöstra delen av det aktuella förundersökningsområdet. Schaktet orienterades i nord-sydlig riktning och totalt grävdes 9 löpmeter. Arealen var 13 m². Matjorden var 0,4 meter tjock, under detta följde ett 0,6 meter tjockt lager med vitgul påförd sand. Sedan följde ett relativt tjockt lager med brunflammig sand med en mäktighet på 0,6 meter, sannolikt var även detta påfört. Under detta frilades ett kulturlager med en mäktighet på 0,21 meter med ett innehåll av träkol (AL 1622). Alven bestod av gulbrun sand. I södra delen av schaktet låg alven på 1,6 meter under markytan. Inom schakt 14 frilades ett kulturlager (AL 1622) (se fig 4).

Schakt 15, OS 1626

Schakt 15 grävdes längst i sydöst och hade en area på 5 m². Schaktet orienterades i nord-sydlig riktning och totalt 4 löpmeter grävdes. Schaktet grävdes i en vall som låg precis nordväst om befintlig bostadsbebyggelse. Schaktet syftade till att ta reda på om det var en naturlig jordvall eller om den var skapad av människan, samt om det fanns arkeologiska lämningar. På vallen växte det idag både träd och buskar samt det fanns även en grillplats. Matjorden var 0,45 meter tjock och sedan följde alven som bestod av brungul sand. Vallen visade sig vara geologisk och inga arkeologiska lämningar påträffades.

Schakt 16, OS 1633

Schakt 16 placerades i södra delen av aktuellt förundersökningsområde där det tidigare stått en administrationsbyggnad. Schaktets area uppgick till cirka 7 m² och hade en NV-SO orientering. Totalt grävdes cirka 4,5 löpmeter. Övre delen bestod av 0,16 meter med brunaktigt grus, sand och sten som utgjort bärlager till byggnaden. Under detta följde ett lager med ljusvit finkornig kompakt sand, något strimmig av rotfärgningar som utgjorde alven. Inga arkeologiska anläggningar eller lager påträffades.

7.2 Övergripande lagerbild och lagerrelationer inom förundersökningsområdet

Förundersökningen visade på en något komplex lagerbild över området. Tendenserna pekar på att i den norra och nordvästra delen av förundersökningsområdet där den äldre matjorden och påförda lager var som tjockast var också kulturlagren som mest välbevarade. Platsen har av allt att döma utsatts för en viss markberedning sannolikt både under förhistorisk och historisk tid. I samband med idrottsplatsens tillkomst har sannolikt platsen planats ut och sedan har mer jordmassor förts på för att få en helt plan topografi. De kulturlager som påträffades i schakt 4, 7, 9, 10 och schakt 14 var ofta mörkbruna-gråbruna med en viss flammighet. Att det rör sig om kulturlager stärks genom att det fanns anläggningar i kulturlagren på flera olika nivåer men också genom fyndmaterialet som påträffades vilket var framförallt keramik. Mycket av den gråa äldre matjorden härrör sannolikt från historisk tid då det i flera fall förekom tegel i lagren.

7.3 Anläggningar och kulturlager

Totalt påträffades 74 stolphål, 2 rännor, 25 härdar, 18 gropar, 3 årder/plogspår och 7 kulturlager. Flera av anläggningarna var förhållandevis urlakade, sannolikt på grund av att alven inom flera partier bestod av ganska finkornig sand. Sanden tycktes vara förhållandevis effektiv på att dränera området. De flesta

Fig 10. Mat-/brännoffret AG239 i schakt 2. Foto mot nordväst. Foto: Patrik Hallberg, (Fotonr: 2015-13-16).

anläggningarna verkade vara av ganska ordinär karaktär, men ett par av dem var av mer ovanlig karaktär. Den mycket fyndrika anläggningen AG 570 (schakt 4) med rikliga mängder keramik tolkas som en kokgrop eller möjligen en avfallsgrop. Makrofossilanalysen tyder på att anläggningen utgjort en kokgrop. AG 239 i södra delen av schakt 2 uppvisar ett mycket rikligt innehåll av bränt och obränt djurben, vilket visar på att det finns potential i området för goda bevaringsförhållanden för ben.

Sett till schaktens placering kan det finnas förhistoriska kulturlager inom stora områden framförallt i nordvästra och norra delen av förundersökningsområdet där det finns flera olika nivåer på kulturlager och anläggningar i lagren, det kan röra sig om upp emot 3000 m² med en tjocklek på 0,1-0,4 meters omfattning. Inom nästan alla schakt med kulturlager exklusive schakt 14 kom det anläggningar på en eller flera nivåer nedgrävda i kulturlagren. Framförallt var detta märkbart inom schakt 4 där det påträffades kulturlager AL 632 och AL 636 men det fanns också anläggningar nedgrävda i båda kulturlagren. Det frilades även anläggningar under kulturlagren som var nedgrävda i alven. Då schakten var förhållandevis små och endast begränsade delar grävdes ner till alven så är det troligt att det finns en förhållandevis omfattande mängd med anläggningar i kulturlager men även under kulturlagren. Utifrån resultaten i schakten har två stycken områden där kulturlager påträffades (inom schakten) och kan förväntas (utanför schakten) markerats ut som de mest intressanta områdena och med högst potential för ny

kunskap. Områdena benämns kulturlagerområde 1 på cirka 2000 m² och kulturlagerområde 2 på strax över 1000 m² (se fig 3).

7.4 Fynd

Totalt registrerades 34 fyndposter varav keramikmaterialet dominerade med 20 poster (1674 gram). Flinta uppgick till 7 poster (56 gram), järn 2 poster (41 gram), 2 poster bränd lera (4 gram) och 2 poster med bränt ben (241 gram) och 1 post med obränt ben (1 gram). Vissa anläggningar var mycket innehållsrika, framförallt AH 570 i schakt 4 där keramikmaterialet utgör sex fyndposter (fnr 29-34). Mat-/brännoffret i AG239 var dominerande sett till benmaterialet. Fynden visar på att det kan finnas bra bevaringsförhållande för ben i vissa anläggningar.

Metalldetekteringen skedde framförallt inriktad på kulturlager och får betraktas som extensiv. Endast två fynd med järn framkom. Järnet påträffades i en

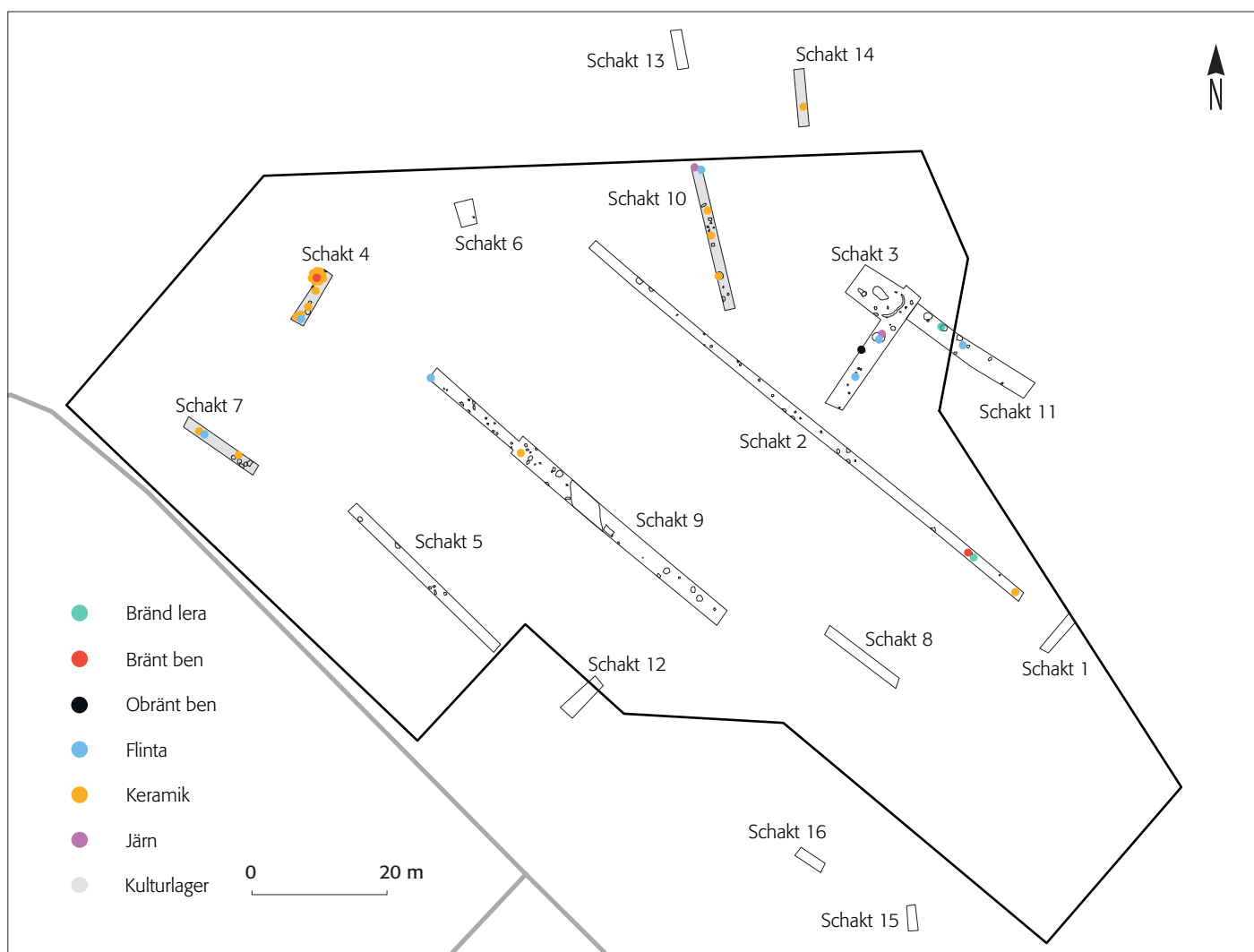

Fig 11. Fyndspredningskarta över förundersökningsområdet. Skala 1:1000.

grop, AG 738 och ett kulturlager, AL1640. Detta gör att det finns anledning att fortsätta med en metalledetektteringsinsats under en slutundersökning vid en exploatering av området.

7.5 ¹⁴C-dateringar

¹⁴C-dateringar pekar på dateringar kring mellersta/sena bronsåldern och förromersk järnålder och det är sannolikt inom denna period som boplatssområdet varit aktivt och kulturlagren har bildats på platsen. Makrofossilanalysen tyder också på att i samband med aktiviteter inom boplatssn har en eller flera avröjningar skett (se bilaga 4). Dateringarna stärks också genom keramikmaterialet som också har en tyngdpunkt under bronsåldern och förromersk järnålder.

8. TOLKNINGSFÖRSLAG

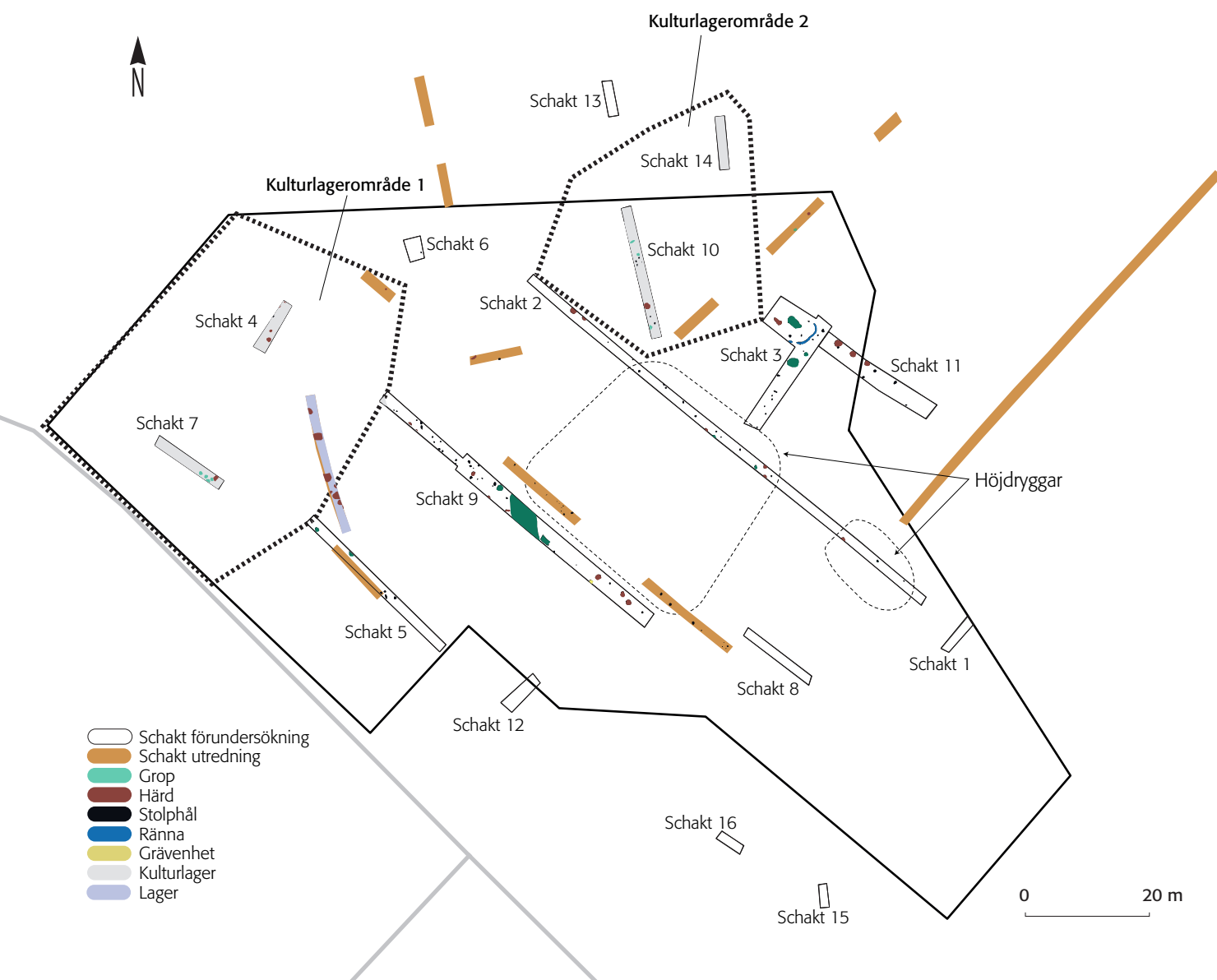
Förundersökningen visar på en komplex och välbevarad fornlämning över ett förhållandevis stort område med många olika anläggningstyper. Centralt i hela förundersökningsområdet förekommer det boplatsslämningar i form av gropar, stolphål, rännor och hårdar. Dessa boplatsslämningar är belägna på två topografiska höjdryggar inom aktuellt förundersökningsområde. Den mest anmärkningsvärda anläggningen inom denna del av boplatssområdet var det sannolika offret av en häst eller ko i AG239 med mycket rikligt med djurben som bevarats. Den norra och nordvästra delen av boplatssområdet är exceptionell av flera olika anledningar. Det är ett mycket stort område som har omfattande kulturlager från yngre bronsålder-äldre järnålder. I kulturlagren som finns i flera olika nivåer finns också anläggningar nedgrävda. Det finns även anläggningar i alven under kulturlagren. Inom schakt 4 finns tre olika nivåer med anläggningar: anläggningar i alven, anläggningar i AL 636 samt anläggningar i AL 632. Kokgropen AH 570 med sitt rikliga fyndmaterial av keramik tyder på goda bevaringsförhållanden för keramik där två eller möjligen tre kärl påträffades.

Den samlade bilden utifrån fyndmaterial och ¹⁴C-dateringar pekar på ett boplatssområde som sannolikt har sin början i mellersta eller yngre bronsåldern. Makrofossilanalysen pekar på att marken röjts av genom svedjebruk/avbränning. Boplatssn upphör under den tidiga delen av den äldre järnåldern. Trots mängden stolphål finns inga helt tydliga bebyggelse- eller huslämningar med regelbundna stolprader.

9. PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL

Platsens kunskapspotential får ses som hög där kulturlagren är extra intressanta. Det är ovanligt att i halländska brons- och äldre järnåldersmiljöer påträffa bevarade kulturlager som dessutom har en förhållandevis stor mäktighet både i

Fig 12. Karta över utrednings- och förundersökningsschakt. Skala 1:1000.

utbredning och tjocklek. Att det förekommer anläggningar i kulturlagren med goda bevaringsförhållanden kan användas för att belysa stratigrafiska händelser och förhållanden inom bopplatsen. Övriga boplatsslämningar som ligger centralt inom förundersökningsområdet tycks vara av mer ordinär karaktär. Kulturlager och anläggningar kan möjliggöra diskussioner kring kontinuitet och diskontinuitet men också vilka typer av aktiviteter som ägde rum på en bopplats. Genom kulturlagren och anläggningarna kan det genom ett större antal ^{14}C -dateringar vara möjligt att få en mer detaljerad kronologi över en bopplats från yngre brons-ålder-äldre järnålder.

10. ÅTGÄRDSFÖRSLAG

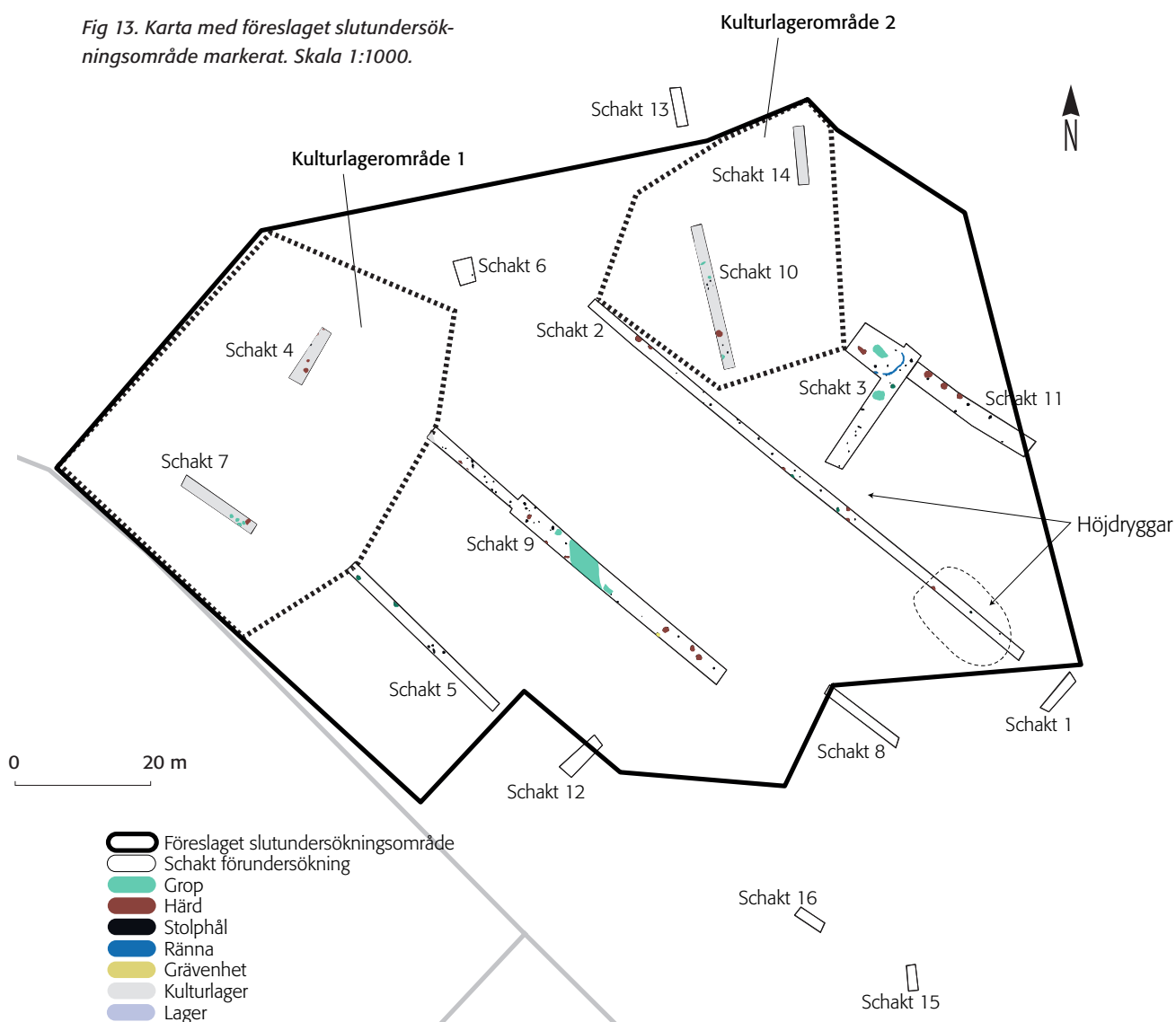
Vid en exploatering av området förordar Kulturmiljö Halland att området går vidare till arkeologisk undersökning med en mycket hög ambitionsnivå.

De arkeologiska lämningarna uppvisar mycket hög informationspotential framförallt i fyndförande kulturlager och förekomsten av anläggningar i kulturlagren.

Kulturmiljö Hallands rekommendation är en stegvis avbaning inom kulturlagerområdena. Efter en första avbaning av fyllnadslager förordas rutgrävning och anläggningsgrävning i de översta kulturlagren.

Därefter rekommenderas en skiktvis avbaning i syfte att lokalisera fler anläggningar och kulturlager. Till sist följer undersökningen av anläggningar i alven under kulturlagerområdena. För övriga delen av förordat undersökningsområde rekommenderas en normal arkeologisk avbaning ned till anläggningar i alven.

Fig 13. Karta med föreslaget slutundersökningsområde markerat. Skala 1:1000.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 431-851-14

Eget dnr: 2014-92

Uppdragsgivare: Halmstads kommun

Utförandetid: 2014-10-27-2014-10-31

Personal: Fredrik Larsson (projektledare), Leif Häggström, Patrik Hallberg samtliga Kulturmiljö Halland

Fastighet: Snöstorp (delar av) 19:79, 19:80, 19:82

RAÄ-nr: RAÄ Snöstorp 116

Höjdsystem: RH 2000

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Undersökt yta: 628 m²

Dokumentation: Samtliga schakt och anläggningar är dokumenterade digitalt inom ramen för Intrasis Version 2.0. Intrasis projektnr 201492F. Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad. Ritningar har HMAK nr 4428. Fotonummer 2015-13:1–31

Fynd: HM 28822:1-34

Datering: Yngre bronsålder–Äldre järnålder

REFERENSER

- Bjuggner, L. & Fors, T. 1998. *Snöstorps socken, RAÄ 96, "Hästhagen"*. Arkeologisk förundersökning 1998. Halland, Halmstad, Snöstorps socken, RAÄ 96, Snöstorp 20:4. Hallands läns museer, Landsantikvarien. Arkivrapport.
- Carlie, L. 1995. *Halland. Snöstorp 19:195, Snöstorp 19:197. Arkeologisk undersökning 1995*. Uppdragsverksamheten Halmstad 1995. Arkivrapport.
- Carlie, Lennart. 1999. *Bebyggelsens mångfald – En studie av södra Hallands järnåldersgårdar baserad på arkeologiska och historiska källor*. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°. No 29. Hallands läns museers Skriftserie No 10. Lund.
- Nordvall, L. 2013a. *Arkeologisk utredning inför detaljplanläggning, Snöstorps IP*. Halland, Snöstorps socken, Snöstorp 19:82 samt del av Snöstorp 19:79 och 19:80, Snöstorps IP. Kulturmiljö Halland. Arkivrapport.
- Nordvall, L. 2013b. *Hästhagen, kompletterande förundersökning*. Halland, Snöstorps socken, Hästhagen, Snöstorp 20:4, RAÄ 96:1 Kulturmiljö Halland. Arkivrapport.

- Sahlgren, J. 1948. *Ortsnamn i Hallands län. Del 1, bebyggelsenamnen i södra Halland*. Uppsala.
- Westergaard, B. 1989. *Halland, Snöstorps socken, Snöstorp 20:4. Arkeologisk utredning*. Stiftelsen Hallands läns museer, Uppdragsverksamheten. Halmstad. Arkivrapport.
- Westergaard, B. 1990. *Halland, Snöstorps socken Snöstorp 20:4. Rapport över arkeologisk förundersökning*. Stiftelsen Hallands läns museer, Uppdragsverksamheten. Halmstad. Arkivrapport.
- Westergaard, B. 1991. *Halland, Snöstorps socken. Vallås 1:1. RAÄ 97. Arkeologisk förundersökning*. 1991. Uppdragsverksamheten, Stiftelsen Hallands läns museer. Halmstad. Arkivrapport.
- Westergaard, B. 1995. *Halland, Snöstorps socken, Snöstorp 20:4, RAÄ 96. Arkeologisk undersökning 1991*. Hallands läns museer, Uppdragsverksamheten, Halmstad. Arkivrapport.
- Wranning, P. 1997. *Boplatsspår från tusentals år på snickeriets bakgård*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 1997:3. Snöstorp 39:1, Snöstorps socken, Halmstad, Halland. Hallands läns museer. Halmstad. Arkivrapport.
- Wranning, P. 2005. *Hästhagen i Snöstorp. Översandad grav, grop och hålväg från yngre bronsålder till nyare tid*. Arkeologisk förundersökning 2004. Halland. Snöstorps socken, Snöstorp 20:4, RAÄ 96. Hallands läns museer, Landsantikvarien. Halmstad. Arkivrapport.

Bilagor

Bilaga 1

Anläggningar

ID	Anl/Kulturlager	Schakt	Längd m	Bredd m	Djup m	Fyllning 1/ Lagerinnehåll	Fyllning 2	Fyllning 3	Undersökt andel %	Nedgrävd i
228	Stolphål	2	0	0					0	Alv
239	Grop	2	0,38	0,31	0,15	Svart humös fet sand	Grå humös fet sand		100	Alv
255	Härd	2	0,75	0,7	0,08	Svartbrun humös sand			50	Alv
269	Stolphål	2	0	0					0	Alv
281	Härd	2	0	0					0	Alv
292	Härd	2	0	0					0	Alv
304	Grop	2	0	0					0	Alv
321	Stolphål	2	0	0					0	Alv
335	Stolphål	2	0	0					0	Alv
346	Grop	2	0	0					0	Alv
358	Stolphål	2	0	0					0	Alv
370	Härd	2	0	0					0	Alv
381	Stolphål	2	0,33	0,3	0,15	Brun finkornig sand			50	Alv
396	Stolphål	2	0	0					0	Alv
411	Stolphål	2	0	0					0	Alv
427	Stolphål	2	0	0					0	Alv
442	Stolphål	2	0,39	0,34	0,1	Svart homogen sand			50	Alv
458	Stolphål	2	0	0					0	Alv
468	Stolphål	2	0	0					0	Alv
480	Stolphål	2	0	0					0	Alv
491	Härd	2	0	0					0	Alv
506	Härd	2	0	0					0	Alv
525	Stolphål	3	0	0					0	Alv
539	Stolphål	3	0	0					0	Alv
559	Härd	4	0	0					0	AL 636
570	Härd	4	0,9	0	0,2	Svart sand			30	AL 632
579	Stolphål	4	0	0					0	Alv
590	Härd	4	0,45	0,45	0,04	Svartbrun humös sand			50	AL 636
609	Härd	4	0	0					0	AL 632
632	Kulturlager	4	8,71	1,91	0,15	Mörkbrun finkornig sand			0	-
636	Kulturlager	4	3,85	1,91	0,45	Gråbrun flammig sand			0	-
646	Stolphål	3	0	0					0	Alv
658	Stolphål	3	0	0					0	Alv
671	Stolphål	3	0	0					0	Alv
684	Stolphål	3	0	0					0	Alv
695	Stolphål	3	0	0					0	Alv
708	Stolphål	3	0	0					0	Alv
721	Stolphål	3	0	0					0	Alv
738	Grop	3	1,83	1,43	0,6	Ljusbrun sand	Gråbrun sand	Mörkbrun sand	15	Alv

ID	Anl/Kulturlager	Schakt	Längd m	Bredd m	Djup m	Fyllning 1/ Lagerinnehåll	Fyllning 2	Fyllning 3	Undersökt andel %	Nedgrävd i
777	Grop	3	0	0					0	Alv
798	Stolphål	3	0	0					0	Alv
807	Stolphål	3	0	0					0	Alv
816	Ränna	3	4,29	0,18	0,12	Ljusbrun sand kraftigt urlakad			10	Alv
883	Stolphål	3	0	0					0	Alv
897	Stolphål	3	0	0					0	Alv
912	Stolphål	3	0	0					0	Alv
934	Stolphål	3	0	0					0	Alv
950	Ränna	3	0	0					0	Alv
967	Stolphål	3	0	0					0	Alv
986	Stolphål	3	0	0					0	Alv
995	Grop	3	0	0					0	Alv
1024	Härd	3	0	0					0	Alv
1046	Årderspår	Årderspår? Schakt 3	0	0					0	Alv
1107	Grop	5	0	0					0	Alv
1128	Grop	5	0	0					0	Alv
1143	Stolphål	5	0	0					0	Alv
1158	Stolphål	5	0,36	0,29	0,2	Grå något kompakt sand			50	Alv
1173	Stolphål	5	0	0					0	Alv
1191	Stolphål	5	0	0					0	Alv
1212	Stolphål	6	0	0					0	Alv
1239	Kulturlager	7	12,6	1,71	0,3	Brunflammig finkornig sand			0	-
1247	Grop	7	0	0					0	Alv
1270	Grop	7	0	0					0	Alv
1290	Grop	7	0	0					0	Alv
1304	Grop	7	0	0					0	Alv
1326	Härd	7	0	0					0	Alv
1347	Kulturlager	9	1,46	1,1	0,07	Gråbrun kompakt siltig sand			0	-
1374	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1385	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1396	Härd	9	0	0					0	Alv
1410	Härd	9	0	0					0	Alv
1418	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1431	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1444	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1465	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1480	Grop	10	0	0					0	Alv
1503	Grop	10	0	0					0	Alv
1522	Härd	11	0	0					0	Alv
1545	Stolphål	11	0	0					0	Alv
1560	Härd	11	0,99	0,93	0,14	Gråbrun sand	Svart sand		50	Alv
1622	Kulturlager	14	8,57	1,55	0,21	Brun humös sand			0	-
1640	Kulturlager	10	21,51	1,55	0,11	Mörk gråbrun kompakt sand			0	-
1644	Kulturlager	10	19,01	1,55	0,2	Ljus gråbrun kompakt sand			0	-
1670	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1681	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1692	Stolphål	9	0	0					0	Alv

ID	An/Kulturlager	Schakt	Längd m	Bredd m	Djup m	Fyllning 1/ Lagerinnehåll	Fyllning 2	Fyllning 3	Undersökt andel %	Nedgrävd i
1702	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1715	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1728	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1739	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1752	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1764	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1774	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1783	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1796	Härd	9	0,75	0,6	0,24	Brun humös något krispig sand	Brun finkornig något krispig sand		50	Alv
1811	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1820	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1829	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1845	Stolphål	9	0,75	0,44	0,08	Brun finkornig sand			50	Alv
1861	Grop	9	0	0					0	Alv
1878	Härd	9	0	0					0	Alv
1886	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1898	Härd	9	0	0					0	Alv
1912	Grop	9	0	0					0	Alv
1925	Grop	9	0	0					0	Alv
1931	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1940	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1951	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1960	Härd	9	0	0					0	Alv
1975	Stolphål	9	0	0					0	Alv
1986	Härd	9	0	0					0	Alv
2000	Härd	9	0	0					0	Alv
2016	Stolphål	Schakt 9	0	0					0	Alv
2097	Lager	Väg/löparbana Schakt 2	0	0					0	-
2110	Härd	11	0	0					0	Alv
2128	Stolphål	11	0	0					0	Alv
2141	Stolphål	11	0	0					0	Alv
2155	Stolphål	11	0	0					0	Alv
2170	Stolphål	11	0	0					0	Alv
2182	Härd	3	0	0					0	Alv
2229	Stolphål	10	0,4	0,3	0,1	Ljusbrun sand			30	Alv
2243	Stolphål	10	0	0					0	Alv
2253	Stolphål	10	0	0					0	Alv
2263	Stolphål	10	0	0					0	Alv
2275	Härd	10	1,1	0,95	0,12	Mörk gråbrun sand	Svart sand		30	AL 1644
2295	Stolphål	10	0	0					0	AL 1644
2304	Stolphål	10	0	0					0	AL 1644
2315	Grop	10	0	0					0	AL 1644
2330	Lager	Väg/löparbana Schakt 14	0	0					0	-
2368	Lager	Väg/löparbana Schakt 10	0	0					0	-

Bilaga 2

Fyndlista

Acc.Nr. HM 28821
Landskap Halland
Socken Snöstorp sn
Fornlämningsnr. RAÄ 116
Undersökningsår 2014

Fyndnummer	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Tjocklek (mm)	Del	Schakt	Relaterat till	Datering	Anmärkning	Intrasis ID
1	Flinta	Avslag/avfall	1	2			Schakt 3	AG 738			100023
2	Flinta	Avslag	1	6			Schakt 11	Lösfynd		Möjligt avslag	100024
3	Flinta	Avslag/avfall	1	1			Schakt 9	G1369/AL 1347			100026
4	Järn	Föremål	1	34			Schakt 3	AG 738			100027
5	Ben	Ben	5	1			Schakt 3	AS 539			100028
6	Keramik	Fat	1	3	5		Schakt 4	Äldre matjord	Yngre rödgods 1700-tal		100030
7	Flinta	Avslag/avfall	1	1			Schakt 3	AS 525		Möjligen spånfragment	100031
8	Flinta	Avslag/avfall	1	1			Schakt 7	G 1243/ AL 1239			100033
9	Keramik	Kärl	1	1			Schakt 7	G 1243/ AL 1239	Förhistorisk		100034
10	Flinta	Avslag/avfall	1	44			Schakt 10	AL 1640		Möjligen svallad	100035
11	Järn	Föremål	4	7			Schakt 10	AL 1640			100036
12	Bränd lera	Bränd lera	1	1			Schakt 2	AG 239			100038
13	Ben	Bränt ben	400	240			Schakt 2	AG 239			100039
14	Ben	Bränt ben	12	1			Schakt 4	AH 570			100041
15	Keramik	Kärl	1	2	7	Buk	Schakt 10	AH 2275	YBRÄ-ÄJÄ		100042
16	Keramik	Kärl	1	18	11	Buk	Schakt 4	AL 636	YBRÄ-ÄJÄ		100043
17	Keramik	Kärl	1	15	10	Botten	Schakt 4	AL 636	YBRÄ-ÄJÄ		100044
18	Keramik	Kärl	1	2			Schakt 4	G 642/ AL 632	YBRÄ-ÄJÄ?		100046
19	Keramik	Kärl	1	14	17	Botten	Schakt 4	G 642/ AL 632	Förhistorisk		100047
20	Flinta	Avslag/avfall	1	1			Schakt 4	G 642/ AL 632			100048
21	Keramik	Kärl	1	2			Schakt 9	Lösfynd	Yngre rödgods		100049
22	Bränd lera	Lerklining	1	3			Schakt 11	AH 1560			100051
23	Keramik	Kärl	1	25	11	Buk	Schakt 10	AL 1640	Förhistorisk	Grovmagrad	100052
24	Keramik	Kärl	2	13			Schakt 4	AL 632	YBRÄ-ÄJÄ		100053
25	Keramik	Kärl	1	3	8		Schakt 7	AL 1239	Förhistorisk		100054
26	Keramik	Kärl	1	3			Schakt 14	G 1652/AL 1622	Förhistorisk		100056
27	Keramik	Kärl	1	2	9		Schakt 2	Lösfynd	Yngre rödgods		100058
28	Keramik	Kärl	1	5	9	Buk	Schakt 10	AL 1640	Förhistorisk		100059
29	Keramik	Kärl	30	15			Schakt 4	AH 570	Förhistorisk		100060

Fyndnummer	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Tjocklek (mm)	Del	Schakt	Relaterat till	Datering	Anmärkning	Intrasis ID
30	Keramik	Kärl	1	222	11	Mynning	Schakt 4	AH 570	Mellersta FRJÄ	Matskorpa? Samma kärl som 31, 32, 33?	100061
31	Keramik	Kärl	40	683	11	Buk	Schakt 4	AH 570	YBRÅ-ÄJÄ	Samma kärl som 30, 32, 33?	100062
32	Keramik	Kärl	9	146	12	Buk	Schakt 4	AH 570	Mellersta FRJÄ	Samma kärl som fnr 30, 31, 33?	100063
33	Keramik	Kärl	6	243	10	Buk	Schakt 4	Ah 570	YBRÅ-ÄJÄ	Möjligen samma kärl som fnr 30, 31, 32	100064
34	Keramik	Kärl	12	257	12	Buk	Schakt 4	AH 570	YBRÅ-ÄJÄ	Mycket grovmagrad	100065

Bilaga 3

¹⁴C-dateringar

*Consistent Accuracy . . .
... Delivered On-time*

Beta Analytic Inc.
4985 SW 74 Court
Miami, Florida 33155 USA
Tel: 305 667 5167
Fax: 305 663 0964
Beta@radiocarbon.com
www.radiocarbon.com

Darden Hood
President

Ronald Hatfield
Christopher Patrick
Deputy Directors

April 27, 2015

Mr. Fredrik Larsson
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
Halmstad, Halland 302 43
Sweden

RE: Radiocarbon Dating Results For Samples PM 100012, PM 100020, PM 100014

Dear Mr. Larsson:

Enclosed are the radiocarbon dating results for three samples recently sent to us. As usual, the method of analysis is listed on the report with the results and calibration data is provided where applicable. The Conventional Radiocarbon Ages have all been corrected for total fractionation effects and where applicable, calibration was performed using 2013 calibration databases (cited on the graph pages).

The web directory containing the table of results and PDF download also contains pictures, a cvs spreadsheet download option and a quality assurance report containing expected vs. measured values for 3-5 working standards analyzed simultaneously with your samples.

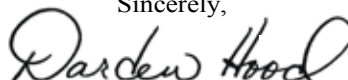
Reported results are accredited to ISO/IEC 17025:2005 Testing Accreditation PJLA #59423 standards and all chemistry was performed here in our laboratories and counted in our own accelerators here in Miami. Since Beta is not a teaching laboratory, only graduates trained to strict protocols of the ISO/IEC 17025:2005 Testing Accreditation PJLA #59423 program participated in the analyses.

As always Conventional Radiocarbon Ages and sigmas are rounded to the nearest 10 years per the conventions of the 1977 International Radiocarbon Conference. When counting statistics produce sigmas lower than +/- 30 years, a conservative +/- 30 BP is cited for the result.

When interpreting the results, please consider any communications you may have had with us regarding the samples. As always, your inquiries are most welcome. If you have any questions or would like further details of the analyses, please do not hesitate to contact us.

The cost of the analysis was charged to the VISA card provided. Thank you. As always, if you have any questions or would like to discuss the results, don't hesitate to contact me.

Sincerely,

Digital signature on file

BETA ANALYTIC INC.

DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD

4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305-667-5167 FAX: 305-663-0964
beta@radiocarbon.com

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Mr. Fredrik Larsson

Report Date: 4/27/2015

Kulturmiljo Halland

Material Received: 4/21/2015

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	d13C	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 409222 SAMPLE : PM 100012 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 350 to 295 (Cal BP 2300 to 2245) and Cal BC 230 to 220 (Cal BP 2180 to 2170) and Cal BC 210 to 105 (Cal BP 2160 to 2055)	2180 +/- 30 BP	-27.0 o/oo	2150 +/- 30 BP
Beta - 409223 SAMPLE : PM 100020 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1260 to 1075 (Cal BP 3210 to 3025) and Cal BC 1065 to 1055 (Cal BP 3015 to 3005)	2990 +/- 30 BP	-26.9 o/oo	2960 +/- 30 BP
Beta - 409224 SAMPLE : PM 100014 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 385 to 200 (Cal BP 2335 to 2150)	2310 +/- 30 BP	-30.0 o/oo	2230 +/- 30 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the ¹⁴C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby ¹⁴C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured ¹³C/¹²C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "as". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12 = -27 o/oo : lab. mult = 1)

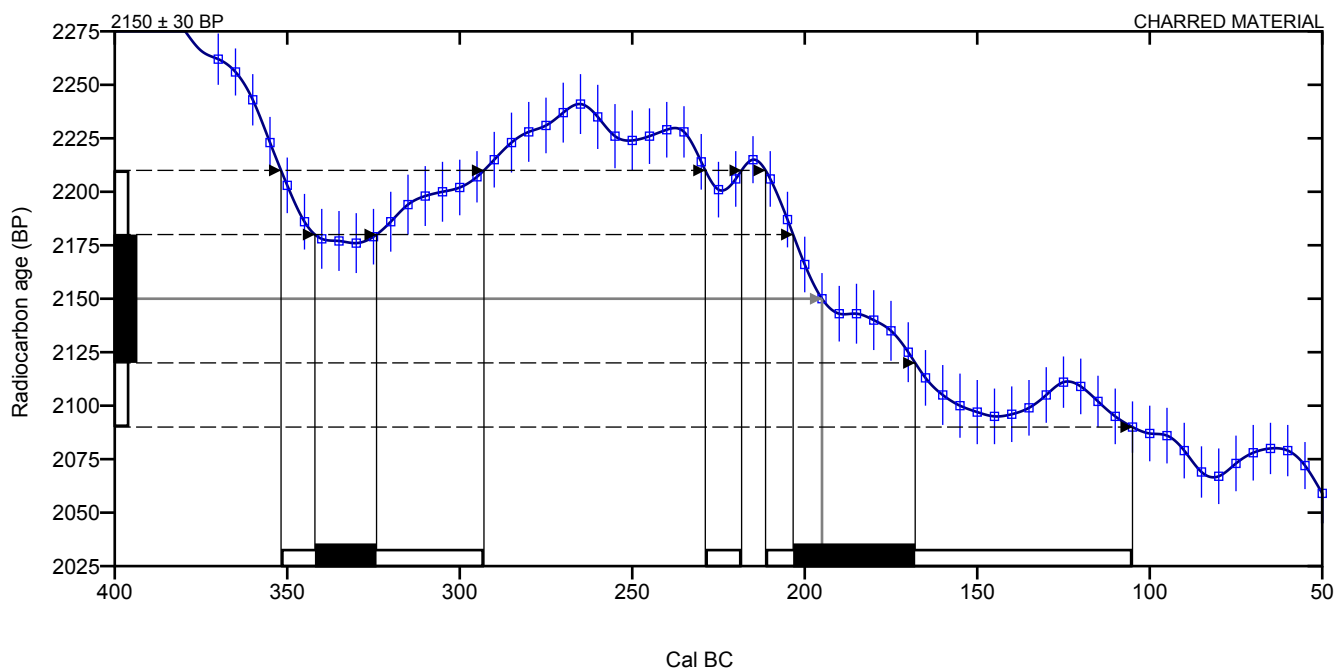
Laboratory number **Beta-409222**

Conventional radiocarbon age **2150 ± 30 BP**

Calibrated Result (95% Probability) **Cal BC 350 to 295 (Cal BP 2300 to 2245)
Cal BC 230 to 220 (Cal BP 2180 to 2170)
Cal BC 210 to 105 (Cal BP 2160 to 2055)**

Intercept of radiocarbon age with calibration curve **Cal BC 195 (Cal BP 2145)**

Calibrated Result (68% Probability) **Cal BC 340 to 325 (Cal BP 2290 to 2275)
Cal BC 205 to 170 (Cal BP 2155 to 2120)**

Database used
INTCAL13

References

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates, Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

References to INTCAL13 database

Reimer PJ et al. IntCal13 and Marine13 radiocarbon age calibration curves 0–50,000 years cal BP. Radiocarbon 55(4):1869–1887., 2013.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12 = -26.9 o/oo : lab. mult = 1)

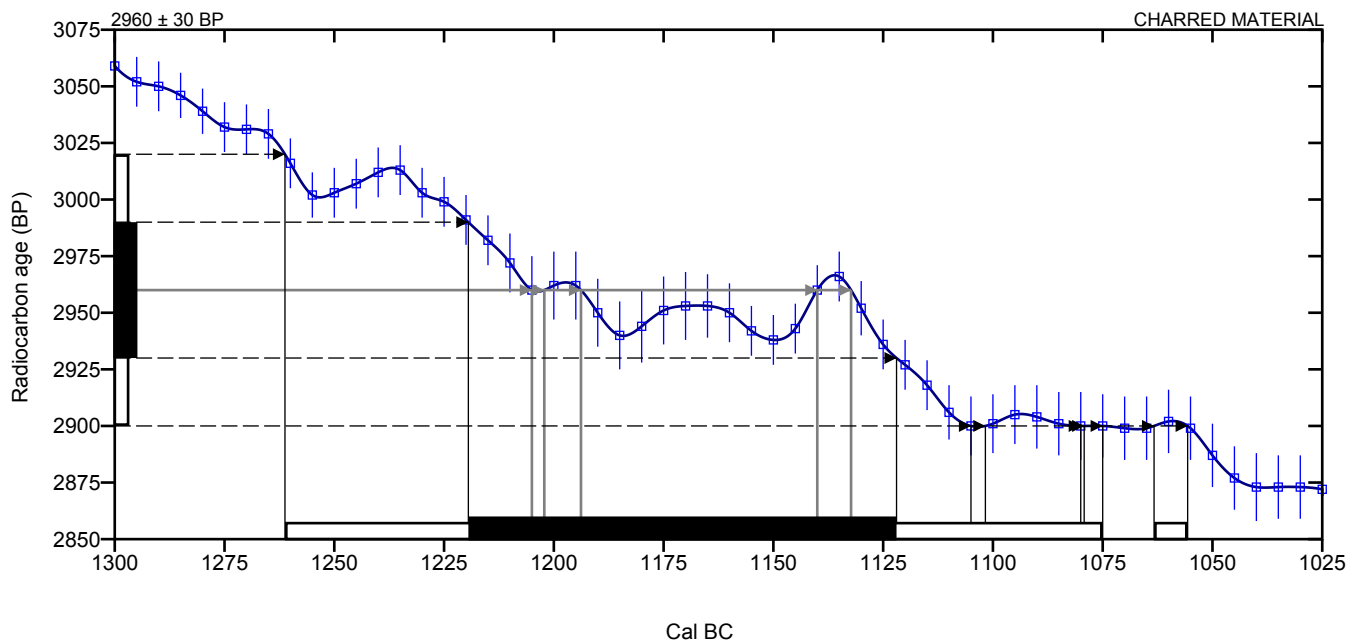
Laboratory number **Beta-409223**

Conventional radiocarbon age **2960 ± 30 BP**

Calibrated Result (95% Probability) **Cal BC 1260 to 1075 (Cal BP 3210 to 3025)**
Cal BC 1065 to 1055 (Cal BP 3015 to 3005)

Intercept of radiocarbon age with calibration curve Cal BC 1205 (Cal BP 3155)
Cal BC 1200 (Cal BP 3150)
Cal BC 1195 (Cal BP 3145)
Cal BC 1140 (Cal BP 3090)
Cal BC 1130 (Cal BP 3080)

Calibrated Result (68% Probability) Cal BC 1220 to 1120 (Cal BP 3170 to 3070)

Database used
INTCAL13

References

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates, Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

References to INTCAL13 database

Reimer PJ et al. IntCal13 and Marine13 radiocarbon age calibration curves 0–50,000 years cal BP. Radiocarbon 55(4):1869–1887., 2013.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12 = -30 o/oo : lab. mult = 1)

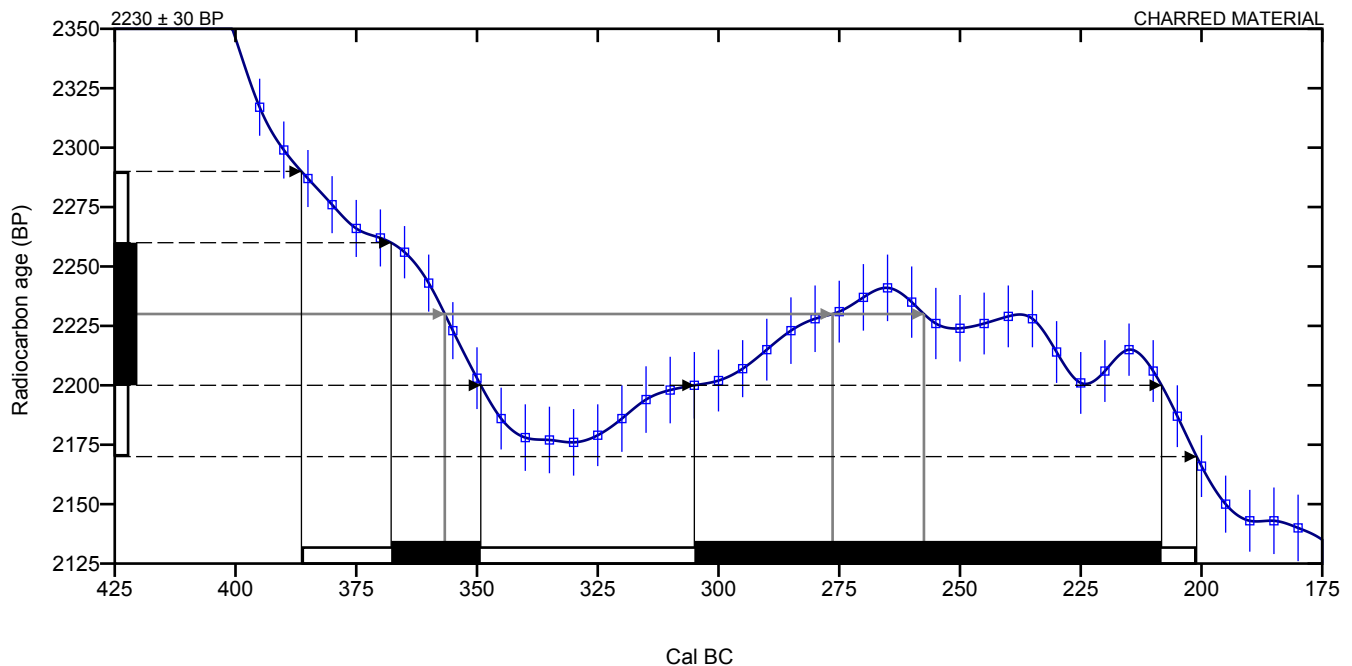
Laboratory number **Beta-409224**

Conventional radiocarbon age **2230 ± 30 BP**

Calibrated Result (95% Probability) **Cal BC 385 to 200 (Cal BP 2335 to 2150)**

Intercept of radiocarbon age with calibration curve Cal BC 355 (Cal BP 2305)
Cal BC 275 (Cal BP 2225)
Cal BC 255 (Cal BP 2205)

Calibrated Result (68% Probability) Cal BC 370 to 350 (Cal BP 2320 to 2300)
Cal BC 305 to 210 (Cal BP 2255 to 2160)

Database used
INTCAL13

References

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates, Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

References to INTCAL13 database

Reimer PJ et al. IntCal13 and Marine13 radiocarbon age calibration curves 0–50,000 years cal BP. Radiocarbon 55(4):1869–1887., 2013.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

Bilaga 4

Makrofossilanalys

Makroskopisk analys av jordprover från Snöstorps IP, FU

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Statens historiska museer, 2015-04-02

Bakgrund och frågeställningar

Under den arkeologiska förundersökningen av boplatslämningarna vid Snöstorps IP, hösten 2014, insamlades 11 jordprover för analys av makroskopiskt innehåll med fokus på växtrester. De provtagna lämningarna bestod främst av jord från olika fyndförande kulturlager, men också en kokgrop, en hård samt något som kan vara ett offer eller en gravläggning i en gravanläggning strax söder om bopplatsen. Utifrån keramiken på platsen bedöms lämningarna huvudsakligen härröra från yngre bronsålder-äldre järnålder.

Frågeställningarna inför analyserna är allmänt hållna och riktas för att undersöka potentialen för framtida analyser, samt för ett kvalitativt urval av ^{14}C -material. Analyserna syftar också till att undersöka huruvida det makroskopiska innehållet i proverna kan komplettera de arkeologiska tolkningarna, och avslöja något om vilka aktiviteter som ligger bakom anläggningarna och berätta något om aktiviteterna på platsen.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen och innehöll torrvolymen om 1-2 liter jord per prov. I laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylukowa (1986) och våtsiktades med 0,25 mm maskvidd. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes efter artefakter. Efter floteringen samlades proverna upp och förvarades i vatten till dess de analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7-100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Jacomet 1987 och Cappers m.fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

Proverna innehöll främst förkolnat material och rottrådar och färska fröer från fröbanken saknades nästan helt, liksom dagmaskkokonger. Materialet är ändå i viss mån att betrakta som omrört till följd av biologisk aktivitet (bioturbation), d.v.s. färskt biologiskt material har kontinuerligt förts ner och blandats med de äldre arkeologiska lämningarna, men detta har främst skett i äldre tid innan lämningarna överlagrades. Därför är det bara rimligt att knyta förkolnat botaniskt material till den arkeologiska lämningen. De enstaka ickeförkolnade växtmakrofossil som hittades i proverna kan visserligen vara spår efter äldre växtsamhällen, men de kan inte särskiljas från de yngre växtresterna i den moderna fröbanken och därför har ingen hänsyn till detta material tagits i tolkandet av de arkeologiska lämningarna, utan endast i tolkandet av de postdepositionella processer som påverkat lämningarna i efterhand.

Analysresultat

I bifogade tabell 1 har en del av materialet (det som inte är fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala om 1-3 punkter, där 1 punkt innebär förekomst av enstaka (ca 1-5 st) fragment i hela provet. 2 punkter innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 punkter innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. I syfte att underlätta tolkningen av resultaten har de identifierade växtmakrofossilen grovt delats in i fyra kategorier: ängs-/foderväxter, ogräs, insamlade och odlade växter. Dessa kategorier är inte strikta och en växt kan samtidigt kunna tillhöra olika kategorier (inom en och samma art kan det finnas både ogräs i vilt tillstånd och även odlade.) Kategoriseringen är alltså inte att betrakta som strikt utan är endast avsedd för att underlätta läsningen av tabellen.

Tabell 1

Snöstorp IP			PM	100008	100009	2084	100014	100010	100020	100011	100021	100013	100019	100012
Anläggning/Kulturlager				1644	1622	1796	590	1239	636	1640	239	738	632	570
Kontext				Kulturlager	Kulturlager	Hård	Fyndförande område	Kulturlager m keramik	Fyndförande område	Kulturlager m keramik	AS239 Offer/grav?	Grop i fyndf omr	Fyndförande område	Kokgrop
Volym/l				2,1	2	2,2	2,2	2	1,7	1,1	2,2	2	2,1	2
Vedartade växter	Träkol			••	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••
	Björkkvist					•	•							
Örtartade växter	Strån och örtdelar			••	••			••	••	••			••	•
	Basstamdelar								•					
	Rottråd/rotknöl			•		•		••	••	••				
	Mossa												•	
	Halmfragment						•							
Oklass	Kärlskorpa			•										
	Klumpar (möjl. bröd/bränd mat)						•				••			•
Animalier	Brända ben										••	•		
	Benfragment (däggdjur/fågel)										••			
Övrigt	Flinta			•							•			
	Keramik			••										•
Tot ident frukter & fröer				9	1	1	1	0	0	2	0	0	0	2
Äng	Förkolnad frukt/frö	lat.												
	Hundstarr-typ	<i>Carex nigra</i> -type		1										
	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type		3										
	Åkerbinda	<i>Fallopia convulvulus</i>		1										
	Pilört	<i>Persicaria laphatifolium</i>		2										
	Åkerspergel	<i>Spergula arvensis</i>		2			1							
Inaml	Hasselnötsskal	<i>Corylus avelana</i>												1
Odlad	Obestämt sädeskorn	Cerealiea (indet.)			1					1				
	Naketkorn	<i>Hordeum vulgare</i> cf. ssp. <i>nudum</i>												1
	Bröd-/kubbevete	<i>Triticum</i> cf. <i>aestivum/compactum</i>				1								
	Emmer-/speltvete	<i>Triticum spelta/dicoccum</i>		1						1				

Tabell 2 beskriver det material med kort egenålder som ansetts lämplig för datering.

Tabell 2

Utplockat ¹⁴C-material, Snöstorp IP

PM	Anläggning/Kulturlager	¹⁴ C Material utplockat	Kommentar
100008	1644	Sädeskorn (ospec.)	
100009	1622	Sädeskorn (ospec.)	
2084	1796	Bröd-/kubbevete	Möjligen för litet
100014	590	Björkkvist	
100010	1239	Örtfragment & rottrådar	Daterar avbränd markhorisont
100020	636	Örtfragment, rottrådar & basstamdelar	Daterar avbränd markhorisont
100011	1640	Emmer-/speltvete	
100021	239	Bränd organisk klump	
100013	738	Träkol	Ej torkat eller bestämt
100019	632	Örtfragment & mossor	
100012	570	Hasselnötsskal	

Diskussion

Resultatet av den makroskopiska analysen antyder en boplats med normala fyndomständigheter när det gäller arkeobotaniskt material. Fynd av sädeskärnor förekommer i nära hälften av proverna, och materialet tycks ganska utspritt i de olika kulturlagren. Sädesslagens sammansättning med naketkorn och spelt- eller emmervete kan antyda en ålder till äldsta järnåldern eller äldre. Två av dessa tre prover är dock tagna i anläggningar som härden och kokgropen, vilket visar att den största möjligheten att finna sådant material finns i denna typ av anläggningar.

Nedan kommenteras några av anläggningarna och kulturlagren var för sig utifrån det makroskopiska innehållet.

Kokgrop (A570) och hård (A1796)

Fynden bekräftar att dessa anläggningar använts för matlagning. Förutom inslag av säd, påträffades också i kokgropen förkolnade klumpar som antagligen utgörs av bränd mat. Inga animalier påträffades i någon av dessa anläggningar.

Kulturlager med keramik (A1239, 1640) samt fyndförande område (A636)

Innehållet i dessa tre prover kännetecknades av ett relativt rikligt innehåll av förkolnade örtdeklar, samt brända rottrådar, och i något fall – bastamdelar. Ett sådant innehåll kan tolkas på flera sätt, men generellt antyder förekomsten i lager på detta sätt att det rör sig om att det örtartade vegetationsskiktet svets. Detta kan t.ex. ske i samband med jordbruk (om man t.ex. svedjer trädan) eller vid anläggandet av större bränder – t.ex. kremeringsbränder. I detta fall måste lagrens utseende, placering och övriga innehåll vägas in för att göra en relevant tolkning – men det makroskopiska innehållet bör då vägas in.

Kulturlager (A1644)

Provet från detta kulturlager var ovanligt innehållsrikt. Förutom flinta och keramik så hittades också spår av kärlekskorpa, bränd säd, och en lång rad ogräs. Ett liknande innehåll ”känns” mycket boplatsnära, och antyder definitivt ett område med matlagingsanläggningar i form av härden och kokgropar.

Offer/grav? (A738)

I denna anläggning påträffades inget annat än träkol samt en stor mängd fragment av brända och obrända ben. Inget i materialet i övrigt antyder huruvida det rör sig om en kremeringsrest, eller någon form av mat- brännoffer.

Referenser

- Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen
- Jacomet, S., 1987: Prähistorische Getreidefunde. Eine Anleitung zur Bestimmung prähistorischer Gersten – und Weizen Funde. Botanisches Institut der Universität Abteilung Pflanzensystematik und Geobotanik. Basel.
- Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

Bilaga 5

Ritningsförteckning och ritning

HMAK 4428

Halland

Halmstad

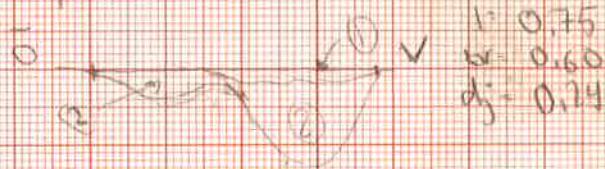
Snöstorp 19:79, 19:80 och 19:82

RAÄ Snöstorp 116

Förundersökning 2014

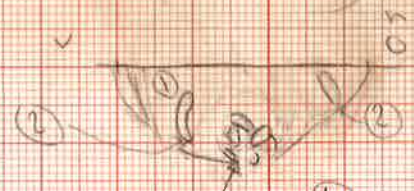
ID	Anl/Grävenhet	Schakt	Ritningsnummer
239	Grop	2	HMAK 4428:1
738	Grop	3	HMAK 4428:1
255	Härd	2	HMAK 4428:1
570	Härd	4	HMAK 4428:1
590	Härd	4	HMAK 4428:1
1560	Härd	11	HMAK 4428:1
1796	Härd	9	HMAK 4428:1
2275	Härd	10	HMAK 4428:1
381	Stolphål	2	HMAK 4428:1
442	Stolphål	2	HMAK 4428:1
1158	Stolphål	5	HMAK 4428:1
1845	Stolphål	9	HMAK 4428:1
2229	Stolphål	10	HMAK 4428:1
816	Ränna	3	HMAK 4428:1
642	Grävenhet	4	HMAK 4428:1
1243	Grävenhet	7	HMAK 4428:1
1369	Grävenhet	9	HMAK 4428:1
1652	Grävenhet	14	HMAK 4428:1
1656	Grävenhet	10	HMAK 4428:1

AI 17916 v

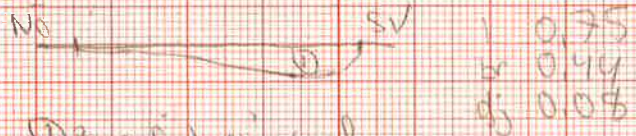
- 1) brun humös finkornig sand
2) brun finkornig sand
Måttas steg

skala 1:10
AS 239 v

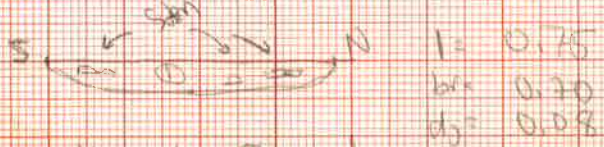
- skala 1:20
AS 239 v
1) svart humös, f...
2) grå humös f...
Riktigt med b...
v. 95% jord k...
v. 95% jord k...

AS 1845 v

- 1) Brun finkornig sand

AI 255 v

- 1) Svartbrun humig sand
En del skivbjörns sten
stor bitar kol.

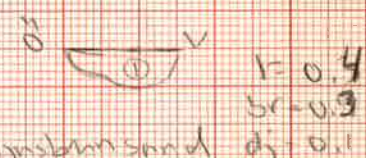
AG 738 v

- 1) ljusbrun sand
2) gråbrun sand
3) mörkbrun sand

AR 816 v
L 5,18 m
B 4,29 m
D 0,12 m
ljusbrun sand

AS 2229 v

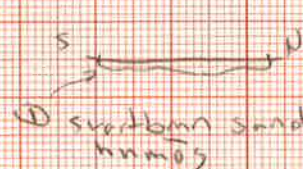
- 1) ljusbrun sand

AI 2275 v

L 1,10 m
B 0,95 m
D 0,12 m

- 1) mörk gråbrun
sand, 2) ljus mörk
2) svart sand med
rot/mest humus
ner i diken

AI 540 v

- 1) svartbrun sand
humös

L 0,45
B 0,45
D 0,04

- 1) Fyllning bestående av
grå röd kompakt sand.

Mat söder
AS 1158 v
L 0,86
B 0,29
D 0,20

AI 570 v

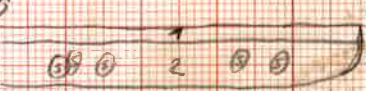
- 1) Svart sand med
enstaka större sten
L 0,9
B -
D 0,20

AR 816 v
L 4,29 m
B 4,18 m
D 0,12 m

AI 1560 v

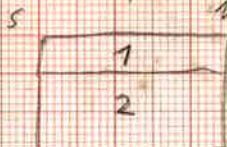
L 0,49 m
B 0,43
D 0,14 m

- 1) Gråbrun sand
2) ljus mörk
2) Svart sand med
värmeisverkade stenar

- 1) Fyllning bestående
av ljusbrun utslädd sand
hursch...

Schicht 4
G 642

G 1369 Schicht 9

1) Gröbbrun siltig sand AL 1347

1) Gröbbrun nêgat
flammig humö's
sand AL 632

2) Grö nêgat
humö's nêgat
flammig sand
AL 6362
Enstakea kröbiter

Schicht 7 G 1243

1) Mörkbrun nêgat
flammig segt humö's
sand AL 1239
mycket kol

G 1652 Schicht 14

1) Brun humö's sand
enstakea kröbiter
AL 1622, nêgat
grövre k'n AL
1239 och AL 632

G 1656 Schicht 10

1) Ljusgrå kompakt
sand, små fragment
enstakea fragment
bränd keramik
kolstiter AL
1644.

AS 381 v

L 0,33m B 0,30m
D 0,15m Mot norr

1) Brun finkornig
sand

AS 442 v

D 0,10m Mot norr

L 0,59m B 0,34

1) Stark korrigera sand

Skala
1:20

År 2014

Snöstorps IP FU 2014

Snöstorp RAÄ 116

Hellsted kommun

Holland, kustan n ljo Holland HMAK 44289

Rhik H, FL

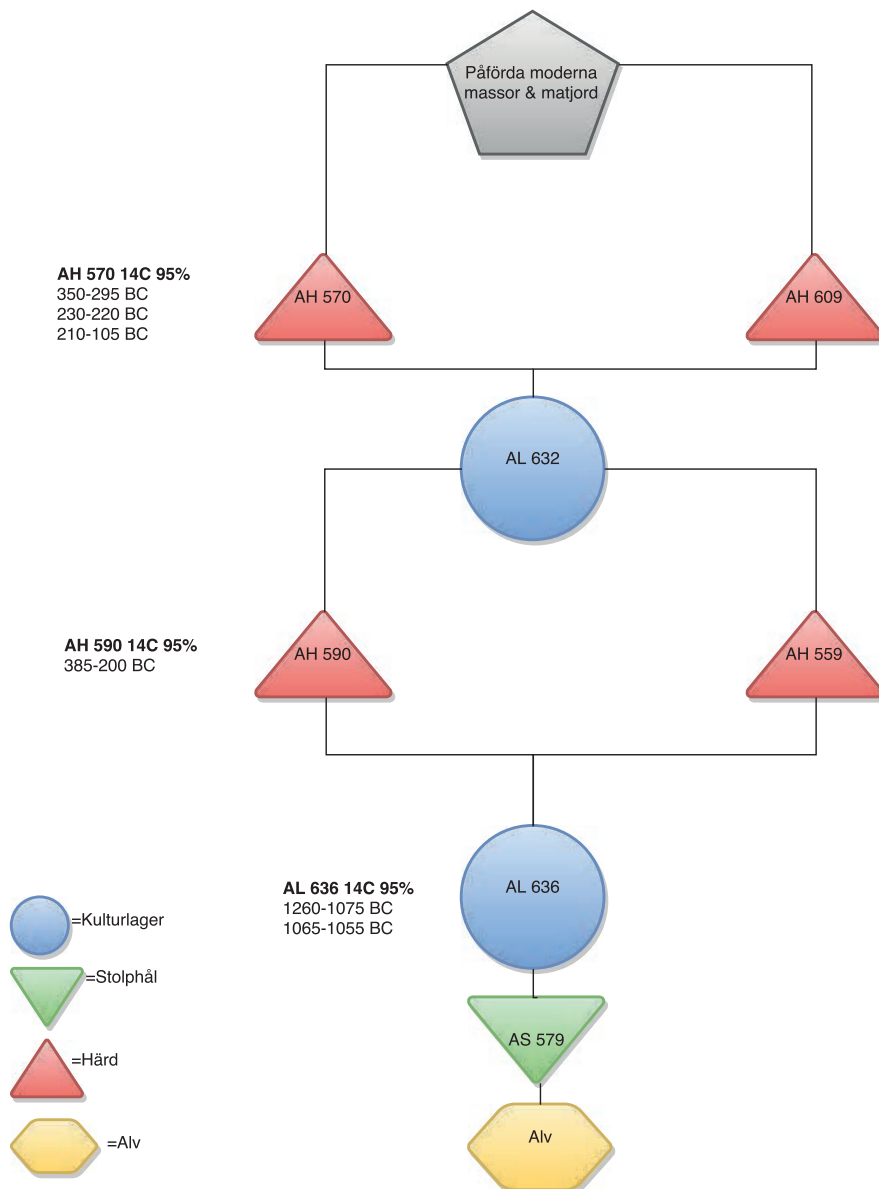
3010 2014

Snöstorps IP FU

Bilaga 6

Lagerföljder

Matris över schakt 4

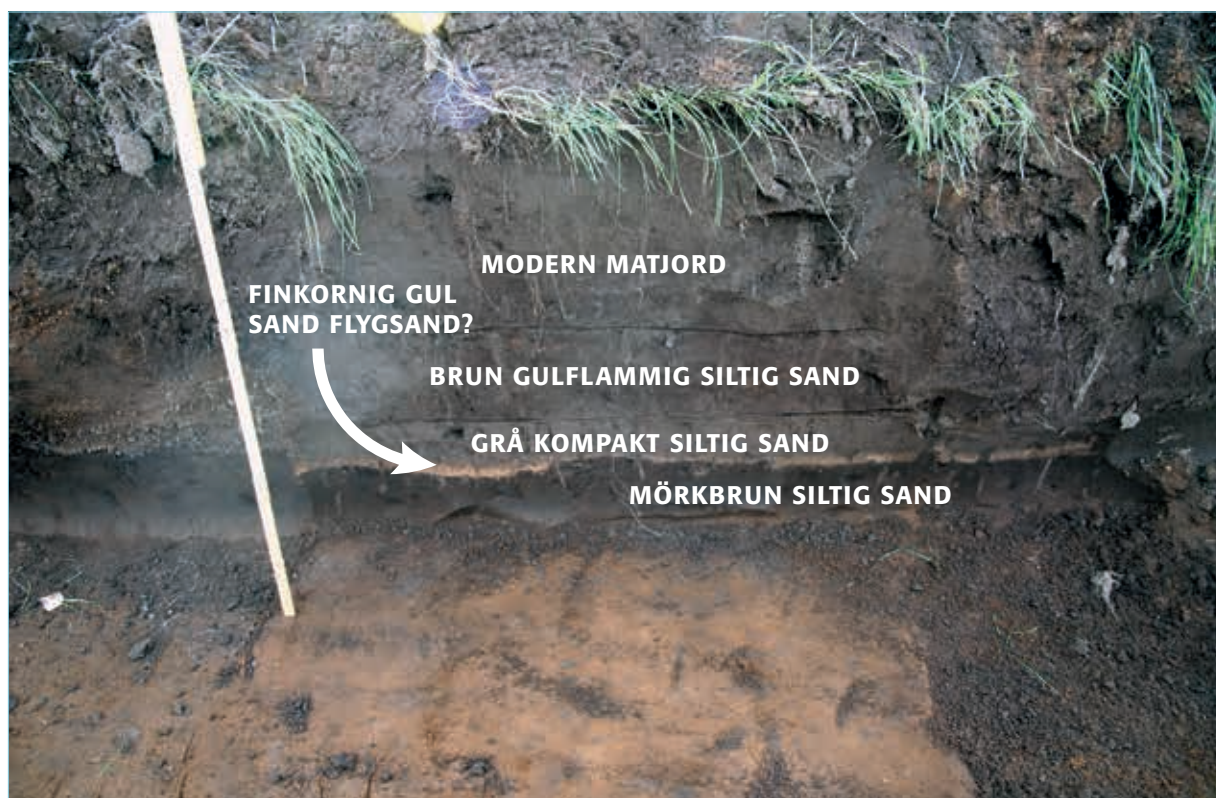

Fig 14. Lagerföljd schakt 2, sektion 2. Foto mot SV. Foto: Fredrik Larsson, (fotonr. 2015-13-28).

Fig 15. Lagerföljd schakt 3. Foto mot NO. Foto: Fredrik Larsson, (Fotonr. 2015-13-29).

Fig 16. Lagerföljd schakt 10. Foto mot öster. Foto: Fredrik Larsson, (fotonr. 2015-13-30).

Fig 17. Översikt över schakt 4 med arkeolog Patrik Hallberg som skalreferens Foto mot NO. Foto: Fredrik Larsson, (fotonr. 2015-13-31)

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se